ᑲᑐᑎᓗᒍ ᓄᓇᕗᑦ ᐱᕈᖅᐸᓕᐊᑎᓪᓗᒍ
Building Nunavut Together
Nunavuliuqatigiingniq
Bâtir le Nunavut ensemble

ᐃᖅᑲᓇᐃᔭᖅᑎᓄᑦ ᑲᔪᓐᒋᖅᓴᐃᒍᑎᒃᓴᐃᑦ ᐸᕐᓇᐅᑎᒋᔭᖕᒋᑦ 2019-2023

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq
2019-2023

ᐃᖅᑲᓇᐃᔭᖅᑎᓄᑦ ᑲᔪᖕᒋᖅᓴᐃᒍᑎᒃᓴᐃᑦ ᐸᕐᓇᐅᑎᒋᔭᖕᒋᑦ

Iluani ittut

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 1

Naunaipkainiq 3

Hakugiktuq, Atuqattaqtakhangit unalu Kivgaqtuijut Inungnut Ikajuut 3

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniqut 3

Pilimmakharniq Aglirijaujuq Ikaarningit 4

Naunaipkailuni Ilumuurutingit 5

Taiguagakhaq Atan’nguyap Tuglinganit 6

Qanuriliurninngit Piliuqtuq Kavamaliqinivut 7

Pingahut Ilitquhirilluarijakhaat 7

Ayuitaminik Ublumimut 7

Hivuliqtiit Ublumimut Aqagulu 11

Pipkaidjutiuyuq Kavamaliqininngit ukununnga Hivuniqmilu 12

Hivunikhautivut unalu Hivullirinajuaqtavut Hulijakhainit 16

Hivitujumik-aturaaqtakhangit Hivunikhangit 16

Hivulliqtiunirnut 2019-2023 16

Naittuq Hivunikhangit Hivulliurutikhangillu 2019-2023 19

Hivunikhaq 1: Inuknik havaktittiliriniq 20

Angiklijuummiqhimmaaqtugut akhuurahuaqhugit Inuit havaktittinirnut 20

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit 20

Hivulliqtiunirnut 2019-2023 22

Hivunikhaq 2: Ayuittunik Inuknik 28

Pipkaidjutiliqtavut, piliuqtuq unalu pihimagiami ayuittunik inuknik 28

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit 28

Hivulliqtiunirnut 2019-2023 30

Hivunikhaq 3: Havattiayuktunik Hivuliqtit 35

Angikliyuumiliqtavut havaktuqniqtumik unalu nakuuyunik hivuliqtiit 35

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit 35

Hivulliqtiunirnut 2019-2023 37

Hivunikhaq 4: Pimmariktumik pilugit Havakvik 40
Ikajuqhimajavullu inuuttiarnaqtumik inuuqatigiittiarnirmik havaaq ikajuutikhangillu avatikhanut 40
Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit 40
Hivulliqtiunirnut 2019-2023 42
Naittumik hivunikhangit, hivulliutigiyakhat unalu piyakhat 47
Nainaaqhimajut Hulijakhaq Upalungaijaut 2019 uvunga 2023 mut 50
Naittuq 50
Hivunikhaq 1: Inuknik havaktittiliriniq 50
Hivunikhaq 2: Ayuittunik Inuknik 52
Hivunikhaq 3: Havattiayuktunik Hivuliqtit 53
Hivunikhaq 4: Pimmariktumik pilugit Havakvik 54
Tunihilugit Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq Inuuluni 55
Havaangit Atuliqtitaugiami Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 55
Munariyavut Nakuuyumik havaaktavut 56

Naunaipkainiq

Hakugiktuq, Atuqattaqtakhangit unalu Kivgaqtuijut Inungnut Ikajuut

Nunavut Kavamanga (GN) akhuuqtut uuminnga havaktuqniqtumik Ikayuutautihimayumiklu Kavamaliqininngit that is pipkaidjutiuyuq nunavuutim amihuuninnganik.

Hakugiktuq inungnut ikajuut hannaiqhimajuq ajunngittut maliinnaqhugit inuit akhuurahuaqtut ikajuriami inuuttiarnaqtumik Nunavunmiut upinnaqtumik hivunikhangit nunallaanut. Atuqattariami hivitujumik kivgaqtuijut, Nunavutiup inungnut ikajuut taimaa ihuarijamingnit nutqaqhimaittumik angiklijuummiqtangit qaffiujut ajunngittunut Inuit havaktunut tamainnut nunaliit.

ᐃᖅᑲᓇᐃᔭᖅᑎᓄᑦ ᑲᔪᖕᒋᖅᓴᐃᒍᑎᒃᓴᐃᑦ ᐸᕐᓇᐅᑎᒋᔭᖕᒋᑦ Una Nunavut Kavamat (GN) Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq maligautaat tuglikhaanut ablurvikhat iluani Nunavut Kavamatip (GN) aullaraaqtunut akhuuqtangit iniliurvikhangit unalu ajurnanngittut havaktivut unalu timiutivullu. Ikayuqtaa tautuktuuyaqtaptiknik uuminnga pipkaidjutiuyuq Kavamaliqininngit ayuittunik unalu ilaliutiyut nakuuyunik, ikayuutauyunik unalu maniliqinirmut tuniyauninnga pinahuarutinganut unalu havaangit pipkaidjutiyut Nunavunmiutat inuugiamikni aaniangittumik unalu ikayuutautimik inuuhiq.

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniqut

ᐃᖅᑲᓇᐃᔭᖅᑎᓄᑦ ᑲᔪᖕᒋᖅᓴᐃᒍᑎᒃᓴᐃᑦ ᐸᕐᓇᐅᑎᒋᔭᖕᒋᑦ Una Nunavut Kavamat (GN) Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq nalunaiqhiijut hivunikhautikhat hivulliutikhangillu iningit hulijakhainit qitqaniittut ikajuqtit, havagviit unalu nunallaanmi timiqutaujut maligahuaqtangit pidjarikhigiangani hamna Nunavutip inungnut ikajuut havaktunut kiulaaqtangit atuqhimmaaqtangit unalu hivunikhanut tuluqtautingit unalu hailijakhautit.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq inuuhimajuq titiraqhimajuq taimaa ihuaqhiriiqhimaqattaqtuq unipkaarijauvakhuni aippaagunnguraangat havaarijaugiami upalungaijautikhaq unalu inikhaliurahuarianganilu. Kihiani nalunaiqtauhimajuq hivunikhangit hivulliurutikhangillu aulanngittut ininganit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq, nutaaq hulijakhangit ilaqattaqtakhaat uvunga aippaagunnguraangat nanminiqutingit upalungaijautingit piliriakhaq pijumagaangata.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq inikhautaat 2014-2018 hivunigijaat qaliriiqhugu unalu hivulliutigijaat upalungaijautit hakugikhigiami munarijaat haffumani inungnut ikajuut havaktunut inikhautaat munarijaunahuaraangat havaktunut ikajuut hulijakhangit avvautigijangit ukunanngat malruk qitqaniittut ikajuqtunut: Kiinauyaliqiyitkut Havagviat unalu Kavamaliqiyitkut Pilirivvingit. Uvani alraarutaangit, hivitujumik pivalliavlutik hivullirijakhaat iningit, ilagijaat hamna:

- Inuknik havaktittiliriniq,
- Atuqpagaat Inuit maligautingit pitquhingit,
- Havaktukharhiuqniq havaktittiliriniqlu,
- Ilihautikhangit unalu havaanut pivallianikhangit, unalu

- Hivuliqtiliriniqmut pivallianiq.

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq alraatuaanut 2019-2023 angiklijuummiqtaat aulattittijaat akhuuqtangit tautungnaqhunilu hivunittiaqtangit hivuliqtinut ilaliutiginaiqtangit ukunanngat nutaangujuq Havaktuliqiyikkut Havagviat, nauhimajuq uvani Qitiqqautijuq 1, 2019 mi.

Pilimmakharniq Aglirijaujuq Ikaarningit

Makinnaqtumik una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq hivulliutigijangit haffumani nutaangujuq Havaktuliqiyikkut Havagviat hivuani ukiumi aulalihaaqhutik. Aturaaqtakhangit unalu nutaangujuq hulijakhait nalunaiqhimajaujut iluani havagviata'p nanminiqutingit upalungaijaut munarijaujut aturaaqtakhangit pilimmakhaijut uvani 2019-2020 hamna Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 pivallialihaaqhuni.

Innami Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 iniqhimanahuaqhuni kinguani 2019-2020, una Hilarjuaq Aanniaqtailinirnut Timiqutingit uqaqhimajaat hilarjuaq aanniaqhimajut hamna hiamitpallaaramik Qalagjuarniq-19 mik, hamna aanniarniq ilittuqtauhimavluniguuq hamna qalagjuarniq qaujimajauvluni SARS-CoV2.

Una Nunavut Kavamat ingilravluni qilamik pilimmakharahuaqhugit inungnut aanniaqtailinirnut malikhugit turaarvigijaangani hivuurahukhugit haffumani Qalagjuarniq-19 hiamittailinahuaqhugit Nunavut iluani. Tahapkuat maliktangit ilaliutijangit umikhugit iliharviit ilihaqtunut tamatkiqhugu 2019-2020 iliharvik ukiungani unalu aulapkaqtittugit havakhutik-aimavingmit havaangit haffumani kavamanmit malikhimaittut inungnut ikajuqtut uvanngat Qiqailruq uvunga Imaruqtirvia 2020.

Havaktuliqiyikkut Havagvia iniqhimajaat amigaittut hulijakhangit nalunaiqtauhimajuq iluani titirainnaqhimajuq Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 haffumani 2019-2020 kihiani pinirlukhimajaat ilangit kavamat havaangit kinguani 2019-2020 unalu atulihaaqtumi 2020-2021.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 tautungnaqhuni aanniaruaqtinnani avatingit Nunavut iluani. Akhuuruaqhimajuq kajumiiqhuni ilangit auladjarikhimajunut Nunavut Kavamangit inikhautikhangit havaktunut havaakhaqhiurnirnut, ilinniarniq, ilihautikhangit, unalu pivallianiq aallannguqhimagamik havaanut hivulliutijaujut unalu huli umikhimainnaqhuni katimajunut unalu aullaaqtunut. Atuinnaqattaqtangit ikajuriami havaktunut inuuttiarnigut unalu inuuhingit taimaa angiklijuummiqhuni ihumagijaujuq pinahuaqhutik, ilaginahuaqhutik pihimanahuaqhutik inungnut kivgaqtuijut.

Havaktittijut Kanata iluani haniraanilu hilarjuap niriugijangit munarinahuarlugit ihuiluutaujuq hamna aanniarjuarniq havaktunut, aanniaqtailinirnut unalu inuuhirnigut, havaanut, unalu havagviit hivuani aippaagurjuanut. Nunavut Kavamangit ihuaqhimanahuaqtangit pilimmakharniq haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 uvuuna aippaagunnguraangat nanminiqutinut upalungaijaut pivallianiq qanilruani, nunamiuqatigiingnut unalu hilarjuarnut avatingit pivalliajumik haffumani aglirnaqtut ikaarningit.

Naunaipkailuni Ilumuurutingit

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq hivumuurutigijangit hakugikhigiami ikajurlugillu maliinnarlugit Inuit pitquhingit maligautait iluani Nunavut Kavamangit havagviit, uvanilu atuaganut unalu piliriakhaq pivalliajukhaq, unalu turaaqhimainnarlugit haffumani kavamangit ikajuutikhangit Nunavunmiunut. Munarijauvlutik ukunanngat:

Inuuqatigiittiarniq: Pimmariktumik pilugit aatlat, piqatigiiktarnik munarilugillu inuit.

Tun'ngahuktittiniq: Pipkailiqluni nakuuyumik inuuhiq angmaumaluni, tunngahuktittuni hivituyumik.

Kivgaqtuiniq: Ikayuqtuq pipkaiyuqlu ilagiiktunut unalu/unaluuniit nunamiknut.

Ihumakhaqhiuqatigiingniq: Ihumaliuqtuq uqaqatigiikhutik angiqatigiikhutiklu.

Pimmarikharniq: Pivallianiq ayuitaminik ukunuuna qun'ngiarniq, ikayurniq uqautigiluni, ayuirhaqhimaaqniq, unalu akhuuqniq.

Piqatigiingniq/Havaqatigiingniq: Havaqatigiiktut nakuuyumut pidjutigiami.

Qanuriliurutikhaqhiurniq: Nutaanguqhimaluni unalu ikayuutauyuq.

Avatimik Munaqhittiarniq: Pimmariktumik pilugit unalu munarilugu nuna, huratjangit unalu avatinga.

Taiguagakhaq Atan’nguyap Tuglinganit

Qujagijavut tunijumajavut hamna ᐃᖅᑲᓇᐃᔭᖅᑎᓄᑦ ᑲᔪᖕᒋᖅᓴᐃᒍᑎᒃᓴᐃᑦ ᐸᕐᓇᐅᑎᒋᔭᖕᒋᑦ Nunavut Kavamangit Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq ikaarningit 2019 uvunga 2023 mut.

Hamna nutaaq Havaktuliqiyikkut Havagviat aulapkaihimajuq uvani Qitiqqautijuq 1, 2019 mi munarijaanganit ikajuriamilu ihuaqhihimajuq havaktuliqijit ikajuut atuagait, piliriakhat unalu malitakhangillu tamainnut inungnut ikajuqtut. Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 tautungnaqtuq hivullirijaat haffumani nutaangujuq havagvik aahiittauq ilagijaujut haffumani Nunavut Kavamangit-hivitujuq piliriakhat haffumani inungnut kivgaqtuijut.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ikajurahuaqtangit auladjarikhimajuq, ihuaqpiaqtumik unalu atuqattarnaqtuq inungnut ikajuut munarijaat ajunngittut inuit unalu hakugiktumik hivuliqtiujut hamna kivgaqtuijut haffumani inuit Nunavunmi. Ikajurnaqhuni tamainnut havagviit unalu nunallaanmi timiqutaujut ilaliutijangit hailijakhangit havaktunut havagumajut, pivallianiq unalu puqtuhinahuarlugit uvani inungnut ikajuut havaat ikajurnaqtumik havagvianit. Ilitturnaqhunilu haffumani inungnut ikajuqtut ablurvikhaat hivunngani ilaliutilugit ihuaqtumik ikajuutikhangit Inuktut unalu aahiit ilitarijaujut uqauhingit Nunavunmi.

Parnaijautingit turaarvigijaujut hivunikhautikhangit, hivulliutijangit unalu hulijakhangit pigiariami Nunavut Kavamangit havagviit unalu nunallaanmi timiqutaujut uvunga:

- Pilimmakharlugit upalungaijautingit angiklijuummirianganit unalu puqtuhinahuarlugit Inuit havaktittijunut;
- Maniliurlutik ilinniarniq, havakhutik ilihaqtut unalu havaanut pivallianiq tamainnut inungnut kivgaqtuijut, ihumagilugillu angiklijuummirahuarlugit qaffiujut Inuit havaktut iluani ajunngittunut unalu hivuliqtiujut inikhangit; unalu
- Aulapkailutik aanniaqtailinirnut unalu inuuttiarnaqtumik havaaq unalu ikajuqtut avatikhangit.

Tuglirijaujut Niaquutit, ilitarihimajaqqut hamna inikhautigijavut atuinnarlugit havaktunut munaqtiunirnut ingilrutikhangit angmaumajut uvaptingnut. Malittiaqtavut pilimmakhariangani hulijakhait turaaqhimajaujut uvani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq iluani timiqutivut tamainnut Nunavut nunaliit, havaqatigilutalu tikinnahuarlugit hivunikhautivut. Tamapta kiunnnaqtaqqut turaariami tuluqtautit, hailijakhautiinnarlugillu, tikinnahaurlugillu hamna parnaijautit aturluaqtakhaat Nunavunmiut.

Qanuriliurninngit Piliuqtuq Kavamaliqinivut

Pingahut Ilitquhirilluarijakhaat

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2014-2018 nalunaiqhimajangit pingahut ilitquhirilluarijakhaat iliktirnahuarlugit pivikhavut inungnut ikajuut havaanut uvanngat 2019 uvunga 2023:

- Ayuitaminik Ublumimut,
- Hivuliqtiit Ublumimut Aqagulu, unalu
- Hivitujumik kivgaqtuilugit inungnut ikajuut hivunikhavut.

Hivunngani uvanngat 2016 mi, Nunavut Kavamat mikijumik nalunaitkutalik haffumani Nunavutiup havaktunut qulaanngat nalunaijainiq taimaa makpiraaliuqtauhimajut ukunanngat Nalunaijainiq Kanata nalunaijailiraangat.

Uvani Qiqaijaluarvia 2015 mi, Kanata Kavamarjuangat, Nunavut Kavamangit unalu Nunavut Tunngavik Timiqutingit (NTI) atiliuriiqhimajangit Nunataarviup Angirutaa tikinnahuarlugu 10 nit ukiunganit ikaarutaa uvanngat 2013 uvunga 2023. Malruujuk ihumagijaulluaqtakhaat ilaliutijangit haffumani Nunataarviup Angirutaa ihuiluutigijaat Nunavut Kavamangit tadja atuqhimajangit tautuktuujaqtangit hamunga ilitquhirilluarijakhaat iliktiqtangit inungnut ikajuut havaanut:

- Kanata Kavamarjuangit qujahuktaat ihivriuriami Nunavutip Inuit havaktunut ikajuriami Inuit havaktittijunut upalungaijautaanit. Kanata Kavamarjuangit ilaliutilihaaqhugit amihut Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) titiqqait titiraqhimajut kinguani 2016-2017 ukunanngat pingahuanit inikhautaujut Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) ilagiikhutik havaqatigiiktut. Una Nunavut Kavamat GN aadjikkuhiurvigijaat hamna Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) titiqqangit iliktiaqhimajumik ihivriurningit haffumani pivigijavut havaktunut qakugunnguqtumi.

- Nutaaq kavamarjuangit maningnit manngit haffumani Inuit havaktittijunut inikhautikhainit angmaumavluni uvani Qiqaijaluarvia 2015 mi. Nunavut Kavamangit pivalliavlutik nutaamik amihuujut-ukiukhamut Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit (IEPt) ilaliutigiami pigiaqtitaunahuarniq tukimuarutikhangit uvani Inuit havaktittinirnut unalu munaqhainingit aturnaqtut haffumani maningni manngit angmaumajut tikinnahuarlugu Qiqailruq 31, 2023 mut. Tahapkuat Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit (IEPt) aturnaqhuni hapkuat naunaijainingit unalu hivumuarutikhangit uvanngat NILFA titiqqangit unalu Nunavut Kavamangit havaktunut nalunaijainingit.

Ayuitaminik Ublumimut

Nunavut Kavamat GN havaktit qaujimagialik unalu ajurnairutikhangit

Nunavut avaliingittuq uuktuutigiminnganit naunairiami tamna Kavamaliqininngit havaktitauliqtuq inuknit ihuaqtumik ilihimaniq unalu ayuitaminik havaamut havariliqtaanik. Tamainnit Kanatami,

inungnut ikajuqtut havaktittijut pivalliahimajangit inungnut ikajuutikhait pigiaqtitaunahuarnikhait ihumagijakhaat atuinnarlugillu inungnut kivgaqtuijut akiharnaqtumik havaktunut havaanut.

Nunavut Kavamat anginiqhaujuq havaktittijut iluani nunallaanmi Nunavut naulihaaqhuni uvani Qitiqqautijuq 1, 1999 mit. Qaffiujut havaakhat iluani Nunavut Kavamat (GN) angiklijuummiqhuni uvanngat 2,717 uvani Qiqailruq 2001 mi uvunga 5,144 Ubluq Tamaat Havainnaqtunut Avvautigijaujut (FTEt) iluani Ubluirvia 2019 mit. Nunavut Kavamangit GN havaakhat uvaniittut tamainnut nunalit iluani nunallaanmi, qaffiuningit aallatqiinguvlutik 23 nit Qausuittuq uvunga 524 Kangiqhiniq unalu 2,116 Iqaluinmi.

Kanata piliujuq Hilarjuarmit Havaakhanut Ilitquhingit atuqpagaat tukiqaqhuni havaakhat aallatqiingujut havaaq aallatqiingujut ilinniarniq uuminngaluuniit havaktunut ilihautijut (ajurnanngittukkut aallatqiingujuq) pijumajaat havaaqariami. Una Nunavut Kavamangit (GN'ip) havaakhat ihivriurningit atuqpagaat pivikhangit ihivriuriangani havaat iluani inungnut ikajuutinut.

Amihuujut Nunavut Kavamangit havaakhat ilagijaujut kingulliujuq-ilihariaqpaallirningit ilinniaeniq unalu/uuminngaluuniit qaujimajaanit, taimainnamik iluani aallat inungnut ikajuut. Uvanngat 2007 mi, Nunavut Kavamangit (GN) aadjigiiktumik qaffiuningit havaakhanut iluani ajurnainingit hamnaujut:

- 55% haffumani havaat havakhutik ilagijauvaktut ilinniarvigjuangit ilitaridjutilik unalu/uuminngaluuniit hivitujumik havaanut havakhimakhaarnirnut (Ajurnanngittuq Aallatqiingujuq A)
- 24% havaangit havaangujaujut ilagijauvaktut ilihariaqpaallirvinga ilitarijauniq uuminngaluuniit havaanut ilihautijut (Ajurnanngittuq Aallatqiingujuq B)
- 17% havaangit havaangujaujut ilagijauvaktut angajukhiit iliharvingit iniqhimajainnit (Ajurnanngittuq Aallatqiingujuq C)

4% havaangit uvaniittut havaangit ilagijaujut mikijumik uuminngaluuniit ilihaqhimaittut (Ajurnanngittuq Aallatqiingujuq D)

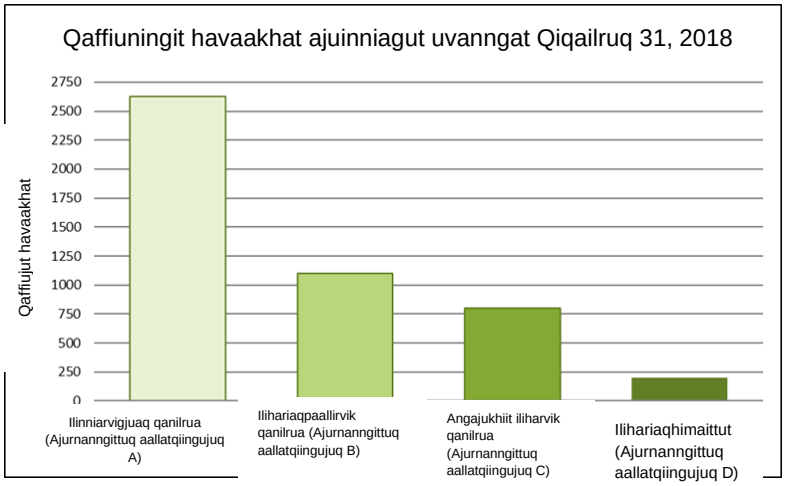

Una Nunavut Kavamat (GN) qimilruqattaqpagaat havaanut tukiliutingit unalu havaakhanut nalunaijainingit pidjarikhigiami hamna ilinniarniq, qaujimajangit unalu aallat ilitaridjutingillu pigiaqaqtangit havagiami unalu angiklijaunngittut. Kihiani, avvautainnaa haffumani Nunavut Kavamat (GN) havaangit ilagijaujut ilinniarvigjuangit-maliktangit ilinniarniq (Ajurnanngittuq Aallatqiingujuq A) maliguarutaujuq ajuinningit, ilagiajujut maniliqinirnut havaktit, hanalluaqtit, apiqhuijitkunnit tupilaujaq ikajuqtinga, munaqhit unalu ilihaijit. Hamna ajuinningit tamainnut maliguarutingit ajunngittut ihumagijaujut hilataanngat aulattittinirnut pidjarikhigiangani maliktangit akiharnaqtut unalu uuktuutigivagaat katilviuhimajut. Ilitarijaujut ilihaqtamingnit laisiqarialik hilataanit havagluarijaat ajuinningit.

Iluani tamainnut, Nunavut Kavamat (GN) puqtuhilluaqtumik ilinniarnilik, inuliqijinit unalu aanniaqtailinirnut havaangit, kihimi ilihimajaujut ikittut Nunavunmiu ajuinniqaqhutik kinguagut-ilinniarvigjualik ajuinningit.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilaliutijangit hulijakhaat ilaliutigiami nukaqhiujut Nunavunmiut nalunaitkutarnit havaakhanut iluani inungnut ikajuut unalu iliharniq uuminngaluuniit havakhutik ilihaqtut ihariagivagaat ajuiqhimmaariangani nalaumajangit havaakhat pijumalluaqtangit.

Havaktunut ilittuqhimajangit hivulliutijaat

Una Nunavut Kavamat tukiliuqhimajaat havaktukhanut inikhautaat avvautijaat angiqtauhimajut havaakhanut tamatkiumajangit havaaqainnaqtut uuminngaluuniit havallaktitaujut havaktunut. Anginiqhautaat malikhimajangit havaktuliqijit angmaumajut havakhutik inirahuaqhugit hamna kavamangit maligautaat unalu aulattittijangit hivulliutijangit tamainnut havagvit unalu nunalingnit timiqutingit. Anginiqhautaat ilagijaunngittut havaktitaullakhimajut, havaktunut himmautigijangit uuminngaluuniit himmautigijaat ilihaijit.

Nunavut Kavamat anginiqhautaa hamnaujuq 71% uvani Ubluirvia 2019 mi. Pidjarikhinahuarlugit angiklinahuarlugillu, havagviit unalu nunallaangit timiqutingit iliirijakhaunngittangit nutaamik havaakhat kihimi illirinahuarlugit havaakhat havaktikhailliuqtangit hamna havaakhaqainnaqtunut uuminngaluuniit havaakhaqallaktut havaktit havaguiqhimajut Nunavut Kavamanmi.

Havaktit hapummivikhangit tukiliuqhimajut naahautingit havaakhaqainnaqtunut uuminngaluuniit havaakhaqallaktunut havaktunut aulanngittut Nunavut Kavamat uvani ukiungani atuqtumi. Ukiungani hapummivikhangit qaffiuningit aadjigiinnginnamik ukiunnguraangat, kihimi qulaaniittuni 85%.

Hapumminahuaqtangit havaktit havaktikhiurahuaqhugillu tamainnut inungnut ikajuqtut hakugikhinahuarlugit aulapkailluaqtangit pidjarikhinahuarlugillu taimaa ikajuriami havaktut havaakhainit pivallianikhangit, ilihaqtut havakhutik unalu ilihautikhangit, uuminngalu angiklinahuarlugit akhuurahuaqhugillu Inuit havaktittijunut.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilaliutijangit hulijakhait ikajuriami aanniarnaittumik unalu inuuqatigiingniq havagvik avatikhangit ikajurlugillu Nunavut Kavamangit havaktunut ilaugiami, pivallialutik puqtuhinahuarlugillu havaakhangit.

Utuqqauvallaaqtumik havagvingit angiklijuummiqtumik numikpallianiaqtuq

Ukiuangit qitqaniittut-40 nit, Nunavutip inungnut ikajuqtut havaakhanut nukaqhiuvlutik amihuujut aallat atanniqtuiningit iluani Kanatami. Kihiani, nalunaijainingit takukhauvluni hamna Nunavut Kavamangit havagviata utuqqannguliqhuni:

- Uvani 2013 mi, 32% avvautigijungnaqhijaujuq atauttimut Nunavut Kavamangit havagviata 50 nit avataanit ukiuqarungnaqhijut.
- 2017 tigut, 36% avvautingit havagvikput 50 nit avataanit ukiuqaqhutik.

Angajukhiujuq ukiulik ilitturningit havaangit ilagijauvluni havakhutik ilihaqtut hamnaunngittuq ilittiaqhimaitkaluaqtut. Nukaqhiujut ukiutigut ilitturningit havaatigut ilagijaat inuuhuktut ilihaqtut iniqhimajangit, hamnaunngittuq iliharvigjuaqtut ilihaqhimajut.

Havaktut himmautaunnginnaqtut tukiqaqhuni qaffiujut havaaqainnaqtut uuminngaluuniit havaktitaullaktut havaktut havaguiqhimajut Nunavut Kavamat aippaagunnguraangat hungmallikiaq, ilagijangit havaamingnit havakhimakhaaqtut iniqhimajaat, havaguiqhimajut, havaamingnit iniqhimajangit havakhimajut, havaguiqtitaujut, ilaanittauq havaqujauhimajut. Uvanngat 766 havaktunut havaguiqhimajut Nunavut Kavamangit uvani 2018-2019, 97 (13%) havaguiqhimakhaaqtut.

Utuqqannguliqtuq havagvingit angiklijuummirniaqtut havakhimakhaaqtut havaguirnialirmijut havaktunut aallannguqpallianiarivuq. Nunavut Kavamangit iluani, havaaqaqhimainnaqtut havaktut taimaa angiqtaulaaqtut havakhimakhaaqtut havaktit tuluqtautiginiaqtangit ilagijaujut ukiungit havakhimakhaarniagullu. Tukiliungit atuqhimajavut “havakhimakhaaqtut havaguiqhimajut hivunia” taimaa havaktit ihumaliulaaqtut havaguirujut angiqtaunnirumik.

Hivunngani ilitturningit havaktunut havaguiraangat havakhimakhaaqtut havaguiqhimajut kangiqtaulaaqtut, ahiagut aallannguqtaujut. Havaatigut nalunairningit ilagijaujut kangiqhidjutingit havakhimakhaaqtut havaguiqhimajut tahapkuat havaaqainnaqtut havaktut uvannga 2017 mit uvunga 2023 mut. Uvanngat Qiqailruq 2017 mi, atauttimuuqtut ihumagijaujut havakhimakhaaqtunut havaguiqhimajut kangiqhijaujuq 16% avvautainnaat tadja Nunavut Kavamangit havagvingit, ilagijaat:

- 21% avvautainnaat havaktit havaaqaqtut ilagijaujut ilinniarvigjuangit ilitaridjutilik;
- 11% avvautainnaat havaktit havaaqaqtut ilagijaujut ilihariaqpaallirvik ilitarijdutilik uuminngaluuniit havaanut ilihaqtauhimajut;
- 9% avvautainnaat havaktit havaaqaqtut ilagijaujut angajukhiit iliharniq iniqhimajangit; unalu
- 18% avvautainnaat havaktit havaaqaqtut ilagijaujut mikijumik uuminngaluuniit ilihaqhimaittut.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat hulidjuhiit ikajuriami ajurnaiqpiarutingit upalungaijautingit, ukuninngat akhuuqpiaqtangit nalunaijaigiami pivalliagiamilu hivunikhanut hivuliqtit.

Una Nunavut Kavamat akiharahuaqhutik aallat havaktittijunut nunallaap iluani

Nunavut aallatqiinit havaakhaqaqtut ilitquhilingnit angijaaqtumik kavamangit ilagiiktut unalu angiklijuummiqhutik ujaraqtarviunirnut havaangit. Hamna havaakhangit huli angiklijuummiqhuni unalu hiamiliqhunilu, Nunavunmiut angiklivalliavluni pukukhimajangit havaanut, havaktittijut, aallatqiit havaakhat, qanurittuniglu havaangit, unalu havaanut parnautingit.

Puqtuhijuq akihautikhangit tamainnut havaktittijut nunallaanmi Nunavunmiunut turaarvigilaaqhutik qaujimajangit, ajurnairutingit unalu qaujimajangillu. Nunavuutim havakvinga mikitqiamit piliurhimayuq, kihimi. Ilihainiq iniqtirutingit inirninit Nunavunmi mikitqiyauyuq talvannga inirniit amihuuninnganik Kaanatamit atauttimutut. Taimaattauq, Nunavut Kavamngit akihautigilaaqtangit havaktittijunut tamainnut nunallaanmi, nunarjuaq qulaanilu ilittuqhimajangit inungnut qaujimajainnit ajurnairutingillu ihariahugaangat amihunut havaakhait.

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilaliutihimayuq piyakhat pipkaidjutigiami Nunavut Kavamatkut uuminnga pipkaidjutihimayumik havariyarnut havaakhaqhiuriami uumani unalu hilataani Nunavut. Ilagijauvlunilu hulidjutikhangit ikajuriami inuuhuktut Nunavunmiunut hailijakhait qaujimajakhaillu Nunavut Kavamangit havaktittijunut.

Hivuliqtiit Ublumimut Aqagulu

Hivuliqtingit pivallianikhaq akhuuqtaujuq

Kavamaliqininnga Hivuliqtiliriniqmut angikliyuumiliqtuq ayurnaittumik piqatigiikniq aatlanguliqmat pidjutingit kavamangat unalu kavamaliqinirmut. Ayurnaqtuq inungit-maniliqinirmut ayurhautingit tamainni nunallaani ihariagiyut havaktuqniqtumik maligamik unalu ayurhautiminik ihuarhainiq ayuitaminik unalu havaktaaqtumik nakuuyumik tamainni havakviuyuni kiklingani.

Nunavutmilu avaliiqtaunngittuq. Pivikhavut inungnut ilagijaujut hivuliqtit aturiaqaqhutik ajurnairutikhangit havaqatigiittiariami aallatqiinit parnautigilugit pilimmakhaigiami Nunavut Angirutaat, turaarviulunilu nunalingni’p tuluqtautigijaat ilittuqhimalutiglu ajurnairutingit.

Ukunanilu kaanatap kavamangat, tamaita avikturhimayut unalu qablunaat nunagiyangit Kaanatami maniliqiyuq pivallianinngani Kavamaliqininngani hivuliqtiit kiugiami ublumimut uuktuutikhangit upalungaiyariamilu ihumagiyauyuq amigaittunik havaguiqhimayunik.

Havakhimakhaaqtut havaguiqhimajut ajurnairutingit tamainnut atanngujait Nunavut Kavamat iluani ilitturnaqtuq aallat aahiit atanniqtuijingit unalu Kanata hilarjuanguuvluni. Uvanngat Qiqailruq 2018 mi, kangiqhidjutaujuq:

- 21% avvautaanit haffumani Nunavut Kavamangit havaktit angajukhiujut atanngujaunirnut unalu tukimuaqtittinirnut havaakhalik angiqtaulaaqhimajut havakhimakhaaqtut havaguiqhimajut 2023 mut tikillunil unalu

- 15% avvautaanit haffumani Nunavut Kavamangit havaktut qitqaniittut atanngujaunirmut havaakhait angiqtaulaaqtut havakhimakhaaqtut havaguiqhimajut 2023 nguqtinnagu.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2014-2018 nauhimajuq hivitujumik nutaangujuq hivuliqtikhainit pivallianirnut piliriakhaq puqtuhiliqhuni hivuliqtiujut, atanngujaujut unalu angajukhiujut atanngujait inungnut kivgaqtuijut. Ikajuqhimavlutiktauq nutaamik ilinniarniq unalu havaakhanut pivallianikhanut ikajuqhimajut Inuit havaktunut ihumagivlugillu pijumajainnit pivalliagiami atanngujaujut hivuliqtiujullu Nunavut Kavamangit iluani.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 huli angiklijuummiqhuni nauhimajaujut piliriakhat ilagijaami ilihaqtunut unalu havaangit pivallianikhanut ikajuqtut Nunavut Kavamangit hivuliqtingit ihumagijaujullu hivuliqtiujut.

Pipkaidjutiuyuq Kavamaliqininngit ukununnga Hivuniqmilu

Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit munarijakhaat hulidjuhiq

Nunavut Kavamangit huli malittiaqhimmaaqtangit tikinnahuarluniuk kiuvikhavut malikhugu Nakataq 23 haffumani Nunavut Angirutaat unalu 2015 Nunataarviup Angirutaat. Kiuvikhaujut pivallianikhanut pilimmakhaijut Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit (IEPt) angiklijuummiriangani qaffiujut Inuit havaaqaqtut iluani inungnut kivgaqtuijut avvautijaat qitirmiittut ilauhimajunut, havagviit unalu nunallaanmi timiujut.

Una Nunavut Kavamangit munaqhiijangit amihuujut-ukiungani, Nunavut Kavamangit-hivitujumik Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit Nunavut nauhimagaluarutaanit 1999 mi. Tamaat havagviit unalu nunallaanmi timiujut hannaijaqhimajangit ukiunnguraangat Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit ilagijaat nanminiqutingit upalungaijautingit piliriakhangit 2006 mit.

Nutaangujuq kavamarjuangit manngit Inuit havaktittijunut apquhiutikhangit angmaumalihaaqhimajuq uvani Qiqaijaluarvia 2015 mi uvuuna Nunataarijaujuq Angirutaa inikhautikhanmi 2013 uvunga 2023. Munarijakhaat aturlugillu nutaangujut manngit, Nunavut Kavamat titirainnaqhimajangit pilimmakhailihaaqhutik kavamangit-hivitujumik Hivulliujuq Inuit Havaktittijunut Upalungaijaut uvunga 2023 mut uvani 2017-2018 mi. Havagvit unalu anginiqhaujuq nunallaanmi timiujut (Nunavunmi Inirnirit Iliharviat, Nunavunmi Igluliqiyiryuakkut unalu Qulliq Alruyaktuqtunik Ikumatjutiit) pivalliahimavlunilu pilihaaqhuni pilimmakhaijut tiliuqhimajut amihunit – ukiungagut Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit uvani 2017-2018 mi. Una Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut unalu havagviita Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit ihuaqhaqtauhimajut tunijautinnagit inungnut takujakhaat kinguani 2019-2020 mi. Tamaat havagvit unalu nunallaanmi timiujut huli nalunaijaiqhimmaaqtut ukiunganit hivulliujut hulijakhangit iluani Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit ilagijaujut nanminiqutingit upalungaijautingit ukiunnguraangat.

Una Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut unalu havagviita Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit uvunga 2023 parnaijauningit upalungaijautingit kigliujut amihuujut Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) unipkaaqhimajut hannaijaqhimajut ukunanngat Kanata Kavamangit unalu Nunavut Kavamangit nanminirijangit qaujihaijiningit inungnut ikajuutikhangit havaktunut.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 nainaaqhimajuq apquhiutikhautaa Nunavut Kavamangit hivitujumik inikhautikhangit tikinnahuariami amihunit ajurnaittumik Inuit inungnut ikajuqtunut hivuani havaamingnut pivallialutiglu Inuit havaktunut uvunga ajuittumik inungnut aulattittijut unalu hivulliujut hivuliqtiujut.

Havagluaqtangit iniqhimaittuq pivikhangit ajurnaittut ajuitpiaqtumiglu Inuit

Ihuaqtumik inungnit ikajuut kiugiaqaqhuni ajuittumik ilihimaqpiaqtangillu havaktunut tigumialaaqtut ajuinningit tikinnahuaqtangit haffumani kavamangit maligautaanit hivulliutijangillu. Una tukiqaqhuni Nunavut Kavamangit havaktittiniaqtut inuit ilittuqhimajaujut ihariagijamingnit ajurnairutingit ilihimajangillu ilinniarnirnut tunngavilik, ilagijaat taiguakhailiurniq ajuinningillu, pigiaqaqtut pivalliagiami ajurnairutingit ilihimajangillu uvuuna havakhutik ilihaqtut.

Ilitturningit maliktangit haffumani Nunavut Inuit puqtuhiliqhuni. Kihiani, pivikhangit Inuit ilinniarutilik qulaanngat angajukhiujunut iliharvingmit tadja ihuitpallaarami tikinnahuarlugit pijumajangit Nunavut Kavamangit unalu amihuujut aallat havaktittijut nunallaanmi iluani. Unipkaaritaaqhimajuq uvani 2018 mi NILFA:

- Qaffiujut Inuit (ukiuqaqtut 20 avatquanit) angajukhiit iliharvik ilitaridjutingit angiklijuummiqhuni uvanngat kangiqhijautaujuq 800 nit uvani 2001 mi avataanit 2,600 2016 mi.
- Qaffiujut Inuit (ukiuqaqtut 20 avatquanit) ajuinningit, ilihautikhangit uuminngaluuniit ilihariaqpaallirviup ilitaridjutingit angiklijuummiqtangit uvanngat kangiqhijaujungnaqhijut 2,600 uvani 2001 mi tikitqajaqhuniuk 4,100 uvani 2016 mi.
- Qaffiujut Inuit (ukiuqaqtut 20 avatquanit) ilinniarvigjuanit ilitaridjutilik, ilihaqtamingnit ilitaridjutingit uuminngaluuniit ilinniarjuaqhimajut ilitaridjutingit angiklijuummiqhuni kangiqhijautaujuq 190 uvani 2001 mi avatquttugu 450 uvani 2016 mi.

Una 2018 Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) takunnaqhuni amihuujut aallatqiingujut ilinniarjuarningit ilihaqtangit ilitturnatqijaujut Inuinut taimaa nalrujaunngittuni hivunikhaanut havaktittijunut iluani Nunavut Kavamangit havaakhait.

Tamainnut nunalingni, Nunavut Kavamangit niriugijaulluaqatangit ilinniarjuarningit ajurnairutingit ilinniarniq, inuliqijinut, aanniaqtailinirnut, kihimi ikittut Inuit iniqhimaittangit uvanngat aallatqiingujut ilihautijangit.

Amihuujut Inuit ilinniarjuarningit iniqhimajaat ilihaqtangit upalungairutigijaat havaktut igluliuqtunut, ujaraqtarvingmi havaktut uuminngaluuniit nunalingmiujunut aulattittiningit.

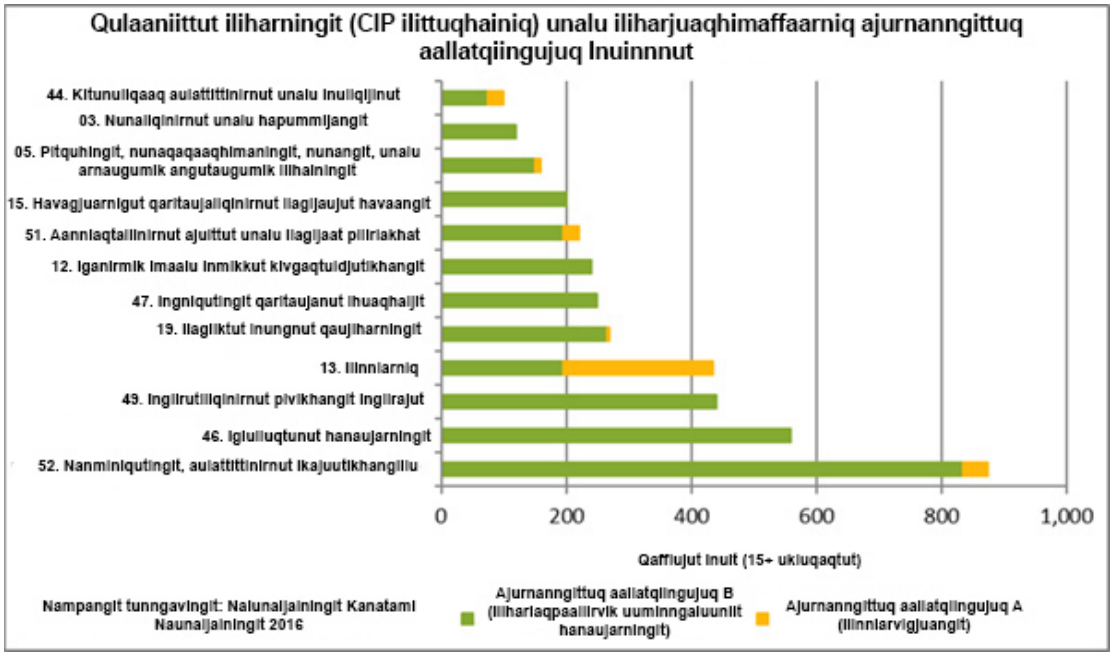

Kihimiinnaq qulaanittuq aallatqiingujut iliharnit ilagijaat iniqhimajut ilihaqtamingnit turaarviulaaqtut amihunit Nunavut Kavamangit havaakhait: nanminiqutingit, atanngujarnirnut unalu inungnut aulattittinirnut.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat hulijakhaanit imaatut ikajurlugit inuuhuktunut Nunavunmiunut nalunaitkutalingnit ilinniarniq uuminngaluuniit ilihautikhangit niriugijaanit ajurnairutikhaanit Nunavut Kavamangit havaakhait ihariahukpiaqtangit. Ilagijaattauq parnautikhangit pidjutigijaami hamna havaktitaunahuaqtinnatik ilihautikhangit piliriakhat upalungaiqhimalugit Inuit Nunavut Kavamangit havaakhait hivulliutikhainit aulattiaqhimajumik tamainnut havagviit unalu nunallaanmi timiujunut.

Qaffiujut Inuit havaktut angiklijuummiqhutik

Kihiani Nunavutiu'p havagluarningit tadja ikajuqhimanngittangit tamainnut kivgaqtuijut inungnut ikajuqtunut, Nunavut Kavamangit apquhiuliqhutik angiklivallialiqhuni qaffiujut Inuit havaktunut ihuaqtumik hulijakhainit nalunaiqtauhimajut Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit.

Uvani Nunavut Kavamangit hivulliqpaarutaanit ukiungat aulattittivlutik, inungnut ikajuqtut ilaliutigijangit atauttimut 1,380 havaakhaqarungnaqtut havagvingnit, Nunavunmi Inirnirit Iliharviat unalu Nunavunmi Igluliqiyiryuakkut. Nunavut Kavamngit angiklijuummiqhuni avatquttumik 2,700 havaakhait uvani Qiqailruq 2001 mi unalu 5,010 havaakhait (Ubluq Tamaat Havainnaqtunut Avvautigijaujut) uvani Qiqailruq 2019 mi (ilagijaattauq Qulliq Alruyaktuqtunik Ikumatjutiit).

Qaffiujut Inuit havakhimajut iluani nunallaangani inungnut iikajuqtunut angiklijuummiqhuni qilamik uvanngat 943 uvani Qiqailruq 2001 mit hamnaujungnaqhijuq 1,787 (Ubluq Tamaat Havainnaqtunut Avvautigijaujut) uvani Qiqailruq 2019 mi.

2008 mit uvunga 2014 mut, Inuit havaaqaqhutik uvanngat tuhagakhaqarnirnut Nunavut Kavamangit havaakhait ihumagijauvlutik naiglinahugivluniuk uvanngat Inuinnaunngittunut havaktittijut. Kihiani, tikinnahuaqtavut nakuuqpiaqtumik ihuaqhijuummiliqhuni.

- Uvani 2016-2017, Inuit tunihimajangit 24% avvautigijaat tamainnut havaakhainit tukhiutijangit unalu havaktittijut uvani 47% avvautijangit havaakhat tamatkiumajaat tamainnut Nunavunmi.
- Uvani 2017-2018, Inuit hamnaujut 53% avvautigijaat havaaniktut, kihianiugaluaqtuq kihimiinnaujuq 18% avvautigijaat tukhiutauhimajut Inuinnauvlutik.

Atauttimi akunnganit uvanngat 2008 mi 2014 mut, Inuit havaaqaliqtut puqtuhivalliavluni nunalingnit hilataani Iqalungnit. Iqaluit hilataanit, Inuit havaaqaliqhutik uvani 70-75% avvautigijaat havaakhait havaanikhutik uvani ukiunganit.

Una Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut unalu havagviit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit uvunga 2023 mi ilagijaat iniqpiaqhimajumik nalunaijainiit Inuit havaktittijunut hailijakhainit unalu tuluqtautijut, tukiliuqhimajut hulijakhainit upalungaijaut angiklijuummiriangani qaffiujut Inuit havaktit.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat ihuaqhinahuariami havaktunut piliriakhait ilitturvikhangit unalu tuluqtautingit ahivaijainahuarlugit angiklijuummiriangani akhuurahuarlugillu Inuit havaktittinirnut inungnut ikajuutikhainit.

Hivunikhautivut unalu Hivullirinajuaqtavut Hulijakhainit

Hivitujumik-aturaaqtakhangit Hivunikhangit

Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq ilitariyait hitamanik hivunikhangit hakugikhimmaaqtittiyuq Nunavuutim Kavamaliqininngit. Tahapkuat hivunikhangit hivitujumik aturaaqtakhait; hulidjutaugialik tamainnut amihuujut Havaktuliqinirmut Pigiaqtitaunahuarniq parnautingit unalu Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit tikinnahuarlugit.

Kihiani Hivunikhaq 1 hivunigijaujuq ihumagijaulluaqtangit Nunavut Kavamangit hivitujumik Inuit havaktittinirnut apquhiutikhangit, Hivunikhaq 2,3, unalu 4 ikajurahuaqtangit akhuurningit angiklinahuarlugit Inuit havaktittinirnut.

Hivunikhaq 1: Inuknik havaktittiliriniq

Huli angiklihimmaaqtavut akhuurahuaqhutalu Inuit havaktittinirnut iluani inungnut ikajuutikhainit.

Hivunikhaq 2: Ayuittunik Inuknik

Pipkaidjutiliqtavut, piliuqtuq unalu pihimagiami ayuittunik inuknik.

Hivunikhaq 3: Havattiayuktunik Hivuliqtit

Angikliyuumiliqtavut havaktuqniqtumik unalu nakuuyunik hivuliqtiit.

Hivunikhaq 4: Pimmariktumik pilugit Havakvik

Ikajuqhimajavullu inuuttiarnaqtumik inuuqatigiittiarnirmik havaaq ikajuutikhangillu avatikhanut.

Hivulliqtiunirnut 2019-2023

Ihuaqhihimanahuaqtavut hivunikhainit parnautigijavut hivunikhat hivuniginahuarlugit pijumajavut ikittuugaluaqtut inikhangit. Hitamaujut hivulliutijavut munaqtakhavut hulidjutikhavut akunnganit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq uvanngat 2019 mit uvunga 2023 mut:

- Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik;
- Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut;
- Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu; unalu
- Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu.

Atauttikkut, hivunikhangit hivulliurutikhangillu pipkaidjutinga piyakhat piyakhaq qitqani timiqutigiyauyut, kavamatkunni havakviuyut unalu avikturhimayumi kuapuriisingit.

Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik

Hivunikhangit haffumani havaktikhiurniq havaktittinirnut pinahuariami havaktittilugillu nalaumajumik inuk nalaumattiaqtumik pivikhangit hunanik havaarijaujukhaat. Havaktikhiurniq

hulijakhalik – akturahuarlugit inungnut ilitquhiqaqtut ilautquinahuarlugit atuqtakhainit havaakhanut uuminngaluuniit pivallianikhanut hailijakhainit, uuminngaluuniit hulihimaittumik – kiuvaktut havaakhanut atuqtakhainit tunijakhaat.

Nunavut Kavamat malittiaqhimajangit pidjarikhinahuariangani ihuaqtumik inungnut ikajuutikhangit uvuuna ajrunaittumik tutqittiarnaqtumik havaktikhat piliriakhaq. Havaktikhiurniqqut unalu havaktikhanut hulijakhait munarijaujut ukunanngat havaktuliqinirnut atuagait auladjutingillu.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat hulijakhainit qaliriirahuariangani hakugikhinahuarianganilu piliriakhait pinahuarlugit havaktitaunahuarlugillu ajuittunut inungnut angiklinahuarlugit hakugiktumik hivuliqtit pijumajavut iluani inungnut ikajuutikhainit. Ilangit piliriakhait tiliuqhimajaujut pinahuariami Inuit havaktittinirnut ihumajakhait.

Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut

Havaktittijut tamainnut ilagijaat ilitarihimajaat aturluaqtakhait aturaaqtakhangillu ilihautikhait unalu pivallianikhanut ikajuriangani havaktit tikinnahuarlugit ajurnairutingit havaamingnit piliriakhangillu havaarijangit.

Nunavut Kavamangit malikhimajangit ikajurluaqtut ilihautikhainit, havakhutik ilihaqtakhait unalu havaamingnit pivallianikhanut piliriarutingit tamainnut tamaat inungnut kivgaqtuijut, ihumagijaujut hailijakhait Inuit havaktit unalu Inuit havallakhimajut. Nunavut Kavamangit-hivitujuq tunihijut ilagilluaqtangit ukunanngat havagvik-ihumagijaujut piliriakhat ilaliutijaat havakhutik-ilihaqtut nutaangujut havaktit uuminngaluuniit avaliqanngittumik havaarijaujut ilagijaujut.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat ahiqanngittumik hulijakhait angiklinahuariami unalu ihuaqhinahuariami iliharniq, havakhutik ilihaqtut unalu havaamingnit pivallianikhanut piliriakhait angiklijuummiriangani Inuit havaktittinirnut pidjarikhinahuarlugillu uvagut ajurnairutiqaqtugut inungnit hakugiktumiglu hivuliqtiit ihariagijaat iluani inungnut ikajuutikhainit.

Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu

Nakuuqpiaqtumik turaarvikhangit piliriakhait ikajuutikhangillu aallannguqpakhuni havaktit qaujimajaat, ajuinningit, ingilrutingit, uqauhingillu ajurnanngittunit havagiami. Nunavut Kavamangit havaktit turaarvigivaktaat piliriakhat ikajuutikhangillu hilataani iluanilu ikajuqtaujumajunut. Hilataanut ikayurahuaqtamiknik tahapkuat avataani kiklinganit uuma Kavamaliqininngit; iluanut ikayurahuaqtamiknik tahapkuat kavamatkunni.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat ahiqanngittumik hulijakhait qimilruriangani ihuaqhigianganilu Inuit havaktittijut Nunavut Kavamat iluani pinahuariangani inuuhittiarnaqtumik inuuqatigiiktunullu havaaq ikajuqtullu avatikhangit tamainnut havaktit haffumani inungnut ikajuutikhainit.

Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu

Havaktittijut humiliqaak pigiaqaqhutik tutqittiarnaqtumik nalaumattiaqtumiglu nalunaijainingit havaamingnut unalu nunamiujunit havaakhaqarvikhangit nalunaijaigiamik turaarvigilugilluuniit tuluqtaqtut unalu hailijakhainit havaktikhanut,ilittuqhainahuarlugillu unalu ajurnairutingit pivallianikhanut.

Hivuanit 2016 mi, Nunavut Kavamat nalunaijaihimajut ajurnaittumik nalunaijainiq haffumani inungnut ikajuutikhait havaakhaq mikijumik nalunaitkutaqaqhutik haffumani Nunavut'ip havaakhaliurahuarnirnut qulaanit nalunaijainingit makpiraaliuqtauvluni uvanngat Nalunaijainingit Kanata. Atiliuqtauvlunilu haffumani 2015 Nunataarviup Angirutaa, Kanata Kavamarjuangit tunihimajaat iniqpiaqhimajumik qaujihainingit haffumani Nunavut'ip Inuit havaktunut ikajuriangani Inuit havaktittijunut upalungaijautingit. Nunavut Kavamat ilaliutihimajaat tahapkuat Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) titiqqangit tukiliuqhimajuajut nalunaijainingit haffumani inungnut ikajuutikhangit havaanut qakugunnguraitpat.

Nunavut Kavamat munarijaat aallatqiingujut titiqqangit titirariangani havaktunut havaktikhiuqhutik hulidjuhiit, ilihautikhangit unalu pivallianiq hulijakhait, havaktit ilagijaujut, aanniaqtailinirnut unalu hivuuranairutikhanut qanurilingajaujut, unalu nalunaijainingit uvanngat havaktit ilagijaujut unalu anivikhangit nalunaijainingit. Pilimmakharningit qaritaujakkuurviujut unalu nalunaiqhimajaat tahapkuat havaktuliqinirnut munaqhaijut titiqqangit ihuaqhilaaqtut ihuaqpiaqtumik ikaarningillu pilutik ihumagilugillu ihumannaqtumik nalunaijainingit ingilrajunit.

Una Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023 ilagijaat hulijakhainit nautkaigiami, munarilugit atuqhimmaarahuarlugillu havaakhaliurahuarnirnut, havaakhanut unalu havaktuliqinirnut munarijaat nalunaijainingit upalungairiami unalu ihumaliurahuariami angiklijuummiriami Inuit havaktittinirnut, ihuaqhilugillu havagvingit avatikhangit, pidjarikhinahuarlutalu ajurnairutiqaqhuta inungnit unalu hakugiktumik hivuliqtiujakhaat pijumajaujut iluani inungnut ikajuqtivut.

Naittuq Hivunikhangit Hivulliurutikhangillu 2019-2023

HIVUNIKHANGIT			
Inuknik havaktittiliriniq	**Ayuittunik Inuknik**	**Havattiayuktunik Hivuliqtit**	**Pimmariktumik pilugit Havakvik**
Huli angiklihimmaaqtavut akhuurahuaqhutalu Inuit havaktittinirnut iluani inungnut ikajuutikhainit	**Pipkaidjutiliqtavut, piliuqtuq unalu pihimagiami ayuittunik inuknik**	**Angikliyuumiliqtavut havaktuqniqtumik unalu nakuuyunik hivuliqtiit**	**Ikajuqhimajavullu inuuttiarnaqtumik inuuqatigiittiarnirmik havaaq ikajuutikhangillu avatikhanut**
HIVULLIQTIUNIRNUT			
• Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik • Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut • Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu • Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	• Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik • Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut • Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu • Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	• Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik • Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut • Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu • Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	• Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik • Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut • Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu • Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu

Tuglirijaat ilanganit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq tukiliuqhimajut ilainnaanit hivunikhautivut, hivullirijumajavut unalu hulijakhautivut uvanngat 2019-mit 2023-mut.

Hivunikhaq 1: Inuknik havaktittiliriniq

Angiklijuummiqhimmaaqtugut akhuurahuaqhugit Inuit havaktittinirnut

Nakataq 23 haffumani Nunavut Angirutaat tukhiutijaat kavamainut “angiklijuummirahuarlugit Inuit ilauqatauhimajunut kavamanut havaktittinirnut iluani Nunavut Nunataarviup Iluani tautungnaqpiaqtumik uuktuutikhangit.” Nunavut nauhimajaujuq uvani Qitiqqautijuq 1, 1999 mi. Talvanngaanit, Nunavut Kavamangit munaqhiivlutik Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit unalu akhuuqhimmaaqhutik pidjarikhinahuariami ihumagijaulluaqtakhaat kiuvikhainit turaaqtauhimajuq.

Nunallaanmi inungnut ikajuutikhangit tuglirijaullualiqtut aktilaangit kinguanit 20 nit ukiunganit, harimahukhuta angiklivallialiqhuni Inuit kivgaqtuijut iluani havakhimmaaqtukhat unalu havakhimallaktut havaakhanut uvunga 50% avvautaanit akunnganit angiklivalliajuq. Uvaguttauq ilagiinnaqtaqqut amihut ilagijaujut Inuit ajurnaittumik havaanut havallakhimajut, himmauhiinnaqtangit uuminngaluuniit himmauhiinnaqtut ilihaijit.

Nunavut Kavamangit ikajuinnaqhutik amihunit hailijakhainit Inuinnainut havakhimmaarianganit havaktittinirnut. Tunihivakhuta hailijakhainit ilihautikhait havakhutik, ilinniarniq unalu havaanut pivallianikhainut ikajuriami Inuit havaktit pivalliagiami ajurnairutingit qanuq pijumalluaqtangit havaatigut apqutikhait.

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit

Nunavut Kavamangit ikajuqtaunginnaqtut kavamarjuangit manngit auladjutikhait ikajurianganilu pilimmakhainirnut haffumani Nunavut Angirutaat, ilagijaujuq Nakataq 23 mi. Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2014-2018 aulapkaihimajuq ikaarningit hamna Nunavut Kavamat aittuqtaupluni iniqhimaittumik pilimmakhainirnut manngit, ilagijauvluniuk ilihimattianngittumik hulidjuhikhait angiklijuummiriangani akhuurahuariangani Inuit havaktittinirnut ukunanngat:

- Munarinahuaqtangit Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit havagvingnut unalu nunallaanmi timiujunut;
- Ikajurahuaqhugit Inuit havaktit havattiajuktut maliktangit;
- Ihivriuqlugit unalu ihuaqhaqlugu Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut Piliriakhaq;
- Ilagivlugillu avaliqanngittumik ikajuutikhait Inuit ilinniarnirnut, havakhutik ilihaqtunut unalu havaamingnut pivallianikhanut;
- Hivunikhautikhangit ilinniarutikhangit ilihariaqhimajut munarijaujut piliriakhaq Inuinnainut kihimi; unalu
- Pivallianikhanut havaktit ajurnairningit Inuktut hivulliqpaangujuq uqauhingit.

Nutaaq manngit Inuit havaktittinirnut apquhikhait angmaumaliqhuni uvani Qiqaijaluarvia 2015 mi ukunanngat Nunataarviup Angirutaat haffumani 10-ukiunganit ikaarningit uvanngat 2013 mit uvunga2023 mut. Una angirut ilaliutauhimajuq nutaamik nalunaijaivikhangit Inuit havaaqaqtunut Nunavut iluani. Talvanngaanit, pilimmakhaqhimajavut amigaittunik Inuit havaktittinirnut apqutikhainit upalungaijautigijavut uvani 2014-2018.

Uvani ikaarningit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2014-2018, qaffiujut Inuit havaktit (Ubluq Tamaat Havainnaqtunut Avvautigijaujut) iluani havaaqainnaqtut unalu havaaqallakhimajut havaakhait angiklivalliavluni uvanngat 1,642 (Qiqailruq 2014) uvunga 1,787 (Qiqailruq 2019), ilaginngittangit atuagaliqinirnut havaktit, Sivuliqtiksat ilihautijut, havallakhimajut, himmautaunginnaqtut, unalu himmautainginnaqtut ilihaijit.

Hivumuuliqtugut…

Pivalliahimajavut tukiliutiqaqtuq, amihuujut-ukiunganit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit
Malikhugit atiliuqtauhimajuq uvani 2015 Nunataarviup Angirutaanit, Nunavut Kavamat titirainnaqhimajaat pilimmakhailihaaqhutik kavamatigut-hivitujuq Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut (IEP) munarijaangani atuqhimajaat nutaamik manngit angmaumajut uvanngat 2023 mut. Havagviit unalu angijaaqtuq nunallaanmiujuq timiujut pivalliahimajut pilimmakhailihaaqhutik amihuujut-ukiunganit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit uvani 2017-2018.

Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut unalu havagviit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit uvunga 2023 turaaqhimajaujut inungnut angmaumajut uvani Havaktuliqiyikkut Havagviata ikiaqqivikkut uvani: https://gov.nu.ca/in/human-resources/information/inuinnarnik-havaktitinikkut-upalungaiyautit-2023mun

Pilimmakhaqhimajavut iniqhimajut turaarnaqtumik atuagaq piliriakhangillu
Nunavut Kavamangit pilimmakhaqtut nutaamik Iniqhimajaujuq Turaaqtakhainit atuagaq unalu piliriakhaq uvani 2015-2016 ilagijakhaat amihunit hailijakhainit Inuit angiklinahuarlugillu ihuaqpiaqtumik havaktunut piliriakhait. Havaaq turaaqtakhangit iniqhimailaaqtuq Nunavut Inuit kihiani, Nunavut Inuit najurvingit, uuminngaluuniit Nunavut Kavamangit havaktit kihiani (Nunavut Inuit hivulliujut).

Angiklijuummiqhimajavut iliharniq unalu pivallianikhanut piliriakhat Inuinnainut
Nutaangujuq kavamarjuangit manngit pilimmakhainirnut haffumani Nakataq 23 maningnit ikajuqtauhimajut nutaamik piliriakhait haffumani Inuit havaktit uvanngat 2023 mut:

- Una Hivuliqtikhanut Pivallialiqtut Piliriakhaq ikajuinnaqtangit Inuit ilauqatauhimajut qaujiharahuaqhugit ihivriuqtangit, qaujimajangit unalu ajurnairutingit pijumajangit ajuinningit munaqtiunirnut inikhautaat. Ilihaqtut ilitarijaujut tunijauvaktut angiriiqtaujut ilitaridjutingit ilitturiangani puqtuhimajumik atuqpagaat uvani Nunavut Inirninut Ilihariaqpaallirvingat Aulattittinirnut Ilihaqtut piliriakhaq uvanngalu tikkuaqhimajaujut piliriakhait uvanngat Dalhousie Ilinniarvigjuaq.

- Una Atuagaq Tunngavingit Piliriakhaq ilaliutauhimajuq ilaaqattaqtangit, iliharvingmi-ajurnaittumik ilihaqtut ikajurahuariami Inuit havaktit unalu Inuit havallakhimajut qaujihariami pivalliagiamilu ihivriurningit, qaujimajangit unalu ajuinningit pijumajaat haffumani havaakhanut iluani kitunuliqaak atuagaq.

- Una Amaaqtaarniq Ilinniarnigut Ilihariaqhimajut Piliriakhaq ahivaqtittivaktuq tuluqtautigijangit uvunga ilinniarvigjuanganit ilihaqtunut aulapkaivlutik hivitujumik aturaaqtakhainit ilinniarnirnut ilihariaqhimajut Inuit havaktit ajuirumavlutik tahapkuat ajurnaqhivaktut havaakhanut himmauhikhait Nunavut Kavamangit havaakhat uuminngaluuniit ajuittunut.

- Una Havaakhanut Hivunigijaujukhat Piliriakhaq ilaliutigijangit ikajuqhugit havakhutik-ilihaqhutik ikajuriangani Inuit havaktit unalu Inuit havallakhimajut havaktit angiklijuummiriangani havaanut ilagijaat ajuinningit unaluq qaujimajangit.

- Una Ilihaqtunut Aullaarutikhangit Manngit hivunigijaat angiklijuummiriangani ilauqataunirnut Inuit havaktit unalu havaaq-unalu havaanut-ilagijaujut ilihautikhangit akiliqhimajaat havagviit unalu nunallaanmi timiujut akikhangit havaktit aullaarutikhangit ilihariaqtuqtut.

Hivulliqtiunirnut 2019-2023

Avataanit ikaarningit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023, angiklijuummirahuaqtavut akhuurahuaqtavullu Inuit havaktittinirnut ukunanngat:

- Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik;
- Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut;
- Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu; unalu
- Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu.

Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik

Havakttittijinut pigiarlutit pukukhimajarnit haffumani Nunavut Inuit
Hamna “havaktittiji pukukhimajaat” tautungnaqpiaqhuni uvanngat aallat havaktittijut akiharahuaqhutik havaakhaliurahuarnirnut. Nakuuqpiaqtumik inuuttiarnaqtumik ilitquhilik aallauvlunilu takunnaqhuni uvanngat havaakhanut qiniqhiajut qangaraalungmit havaktittijiutinnatik. Ajurnaitturlu ilitturnaqtuq pihimalaaqtangillu ajurnaittut inuit havaakhanut qiniqhiagamik qaujimagamik qanuq tukiqaqhuni ilagijaami haffumani timiujunut unalu havaktit ukpiqpiaqtut unalu harimahukhutik.

Hamna ikaarningit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023, huli pilimmakhainiaqtavut amihuujut-ukiukhanut Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut havaarijakhanut Nunavut Kavamangit havaktittijut pukukhimajut Inuit ukuninngat piliriakhat apquhiutikhangillu pinahuaqtitaatigut uvanngat:

- Aturaaqtakhat kivgaqtuijangillu inungnut ikajuutikhangit;
- Hakugiktumik, ajuinningit havaakhanut; unalu
- Tunnganaqtumik inuuttiarnaqtumik havaktittijuq.

Ikajuqhimmaarlugit Inuit havaktinut havaamingnut malittiaqhimajangit
Una Nunavut Kavamangit hivunigilluaqpagaat ikajuutikhangit tikinnahuaqtangillu haffumani Inuit havaktit makpiraaliuqtunut, takugakhangit makpiraannuangit unalu tuhagakhaujut takunnaqtut ikajurahuaqhutik qaujimajangit haffumani havaakhanut hailijakhaat iluani inungnut ikajuutikhainit. [Aullaganginaktukhanik]

Tamaat Hivuliqtikhanut Pivallianikhaq unalu Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq piliriakhat ilitturnaqtut iluaniittut hilataaniittullu uqaqtiujut, ihumagijaulluaqtangit Inuit atanngujaujut unalu tukimuaqtit havaamingnut malittiaqhimajangit ilihautikhanut ilauqataujunut. [Aullaganginaktukhanik]

Nauhimajuq hamnaujuq Inuit Havaaqaqtinnatik Aulattittijut Katimajiralaaq
Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit upalungaiqhimajaujut ilangiinnat havagviit unalu nunallaanmi timiujut ilagijaujut havaaqaqtinnatik ilihautikhait ikajuriangani Inuit pivallianikhat qaujimajangit ajurnairutingillu pijumajainnit aturiami tikinnahuariamilu havaakhangit ahiqanngittumik uvunga havagviujut maligautainit.

Nutaaq Inuit Havaaqaqtinnatik Aulattittijut Katimajiralaaq (IPESC) kamaginiaqtangit pilimmakharaarlutik haffumani havaaqaqtinnatik ilihautikhangit apqutikhait ihuaqhijauliqtuq havagvit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautinginit, nalunaiqtaugaarlutik kiuvikhangillu haffumani nutaaq havaaqaqtinnatik hivulliutikhangit apqutikhangillu. Una Inuit Havaaqaqtinnatik Aulattijut Katimajiralaaq (IPESC) munariniaqtangillu Nunavut Kavamangit illauqatauhimajut pivallianikhanut unalu pilimmakhainirnut nutaamik pingahunit iniqaqtut Inuit Havaaqaqtinnatik Ilihautikhangit Upalungaijautikhangit, atauttimuuqtukhat pivalliahimajuq ukunanngat Nunavut Kavamat, Kanata Kavamarjuangit unalu Nunavut Tunngavik Timigait. [2021-2022 unalu aullaganginaktukhanik]

Ikajuqhimalutik ilihautikhait havakhutik ilihaqtut upalungaiqhimagiami Inuit tiliuqtauhimajut-ilagijait havaakhait
Uvani Niqiliqivik 2019 mi, una *Nunavut Nunat Pivikhangillu Tilijauhimaniq Angirutaat Maliktauhimajut* (AIP) atiliuqtauhimajut pingahunit ilagijaujut-Kanata Kavamarjuangit, Nunavut Kavamangit, unalu Nunavut Tunngavik Timigutait. Maliqatigiikhutik ukunanngat AIP nit, ilauqatauhimajut pivalliahimjut pigiaqtitaunahuarniq turaariami havaktuliqijinut pivallianikhanut kiuvikhait qakugunnguqqat tallimanit-ukiukhanut turaarviuhimajuq ikaarningit uvanngat atiliuqtaaqhimajuq AIP nit unalu tiliuqtauhimajut ublunganit. Una hivulliutauhimajuq ilitturvikhaq haffumani Turaaqtauhimajut Havaktuliqijit Pivallianikhanut Pinahuaqtitauniq (“Turaaqtauhimajuq Pigiaqtitaunahuarniq”) angiklijuummiriangani Inuit havaktittijut tamainnut maliktangit iluanit qaffiuningit havaakhait nautkaqtauhimajut iluani Nunavut Kavamangit tilijauhimaningit kiuningit, malittiarahuaqhugit hamna Nunavut Kavamangit ihariahungnaittumik havaktuliqijit inikhaqaqtut turaariami munarijakhait turaaqtauhimajut uvanngat Kanata Kavamarjuangit.

Una Turaaqtauhimajuq Pigiaqtitaunahuarniq ilagijaujut ilinniarvigjuarniq ilihaqhimajut unalu havakhutik ilihaqtut apquhiutikhangit upalungairiami Nunavut Inuit havaktittinirnut hailijakhait iluani tiliuqtauhimajut-ilagijaujut havaakhat. Pingahunit aulattitijunit katimajiralaat aulattittiniaqtangit munariniaqhugillu pilimmakhainiq haffumani Turaaqtauhimajuq Pigiaqtitaunahuarniq. Nunavut Kavamangit Tilijauningit Kamagijangit hivuliqtiuniaqtangit uvani

aulapkailugilut Nunavut Kavamangit-ihumagijainnit malikhimajait nalunaiqtaujut iluani Turaaqtauhimajuq Pigiaqtitaunahuarniq pilutiglu aulattittilugillu havaarijakhait ikajuqtiujut haffumani piliriakhaq turaarviujut unalu aallat pilimmakhainirnut hulidjuhiit. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut

Ihuarijamingnit atuqtakhainit haffumani manngit Inuit iliharniq unalu havakhutik ilihautikhait
Kavamarjuangit manngit haffumani Nunavut Kavamangit pilimmakhainiq haffumani Nakataq 23 ikajuqhimajangit nutaamik iliharniq unalu havakhutik ilihautikhainit piliriakhat haffumani Inuit havaktunut 2023 nguqtinnagu. Manngit anturnaqtut uvuuna pingahuujut Nunavut Pilimmakharniq Katimaqatigiiktut (NIP) unalu Makigiaqta Inuit Ilihautikhangit Timiujut, ilagijaujut Kanata Kavamarjuangit, Nunavut Kavamangit unalu Inuit timiujut aulattittihimajaat manngit.

Huli kivgautiniaqtavut Hivuliqtikhanut Pivallialiqtut Hivuliqtit Piliriakhaq, Atuagaq Tunngavingit Piliriakhaq, una Amaaqtaarniq Ilinniarniq Piliriakhaq, Havaakhanut Hivunigijaujukhat Piliriakhaq unalu Ilihautikhangit Aullaaqtunut Manngit pivalliagiami Inuit havaktunut. [Aullaganginaktukhanik]

Una Nunavut Kavamangit qiniqhianiaqtangit manngit angiqtauhimajut uvuuna NIP unalu Makigiaqta ilagijakhaat, nutaaq havaaqaqtinnatik havaktittijut unalu havaktittijut ilihautikhangit apqutikhait haffumani Inuit ikaarnianut pilimmakhainigut havaangit uvunga 2023 mut. [Aullaganginaktukhanik]

Huli kivgautihimmaarlugit ilihariaqtuqhimajut havaguillaktut piliriakhaq Inuinnainut
Una Amaaqtaarniq Ilinniarnigut Ilihariaqhimajut Piliriakhaq hivumuuqtangit ahivaijaivlutik tuluqtautijangit uvunga ilinniarvigjuarniq ilihaqhimajut munarijaujut aturaaqtakhainit ilihaffaarmijut havaguillakhutik angiqtaugumik haffumani ajurnaqtumik havaanut himmauhiqtaujut uuminngaluuniit ajuittunit iluani Nunavut Kavamangit. Una Nunavut Kavamangit angiqhimajaat havaktittijunut uvunga havaaqaqhimmaaqtunut havaktit una Amaaqtaarniq lilihariaqhimallaktut inirumik.

Huli angmaunainnaqhimaniaqtavut havaaqainnaqtunut, havaaqallaktunut, unalu himmmauhiinnaqtut Inuit havaktit. [Aullaganginaktukhanik]

Tunihimmaarlugit havaakhanut pivallianikhaq piliriakhait Inuinnainut
Una Havaakhanut Hivunigijaujukhat Piliriakhaq ikajuqhimajut havakhutik ilihautijut Inuit havaktunut, taimaa angiklijuummirahuariangani havaaq-ilagijait qaujimajakhait unalu ajuinningit pijumajaujut havaanut puqtuhinahuariami iluani Nunavut Kavamangit. Havaakhanut angikliktirnahuarniq titiraqtakhait uvaniittut akuniujut 8 unalu 12 tatqiqhiutigut hivitujut. Tamaita titiraqtakhait tunngavilik ilihaqtunut upalungaijautigut.

Huli angmaunainnaqhimaniaqtavut havaaqainnaqtunut, havaaqallaktunut, unalu himmmauhiinnaqtut Inuit havaktit. [Aullaganginaktukhanik]

Tunihimmaarlugit havagvit piliriakhait Inuit taaktiujumajut ajuiqhaijunullu
Havagvit taaktiujumaniq unalu ajuiqhaijut piliriakhat ikajuqpagaat havakhutik ilihaqtut unalu havaanut pivallianikhanut ikajuinnaqtaat Inuit havaktunut. Havagvit unalu nunallaanmi timiujut huli inikhaqhiunginnaqtut ajuirumajunut ajuiqhaijunullu havaangit manngiutigut ikajuinnaqtangit ilauni havaamingnit. [Aullaganginaktukhanik]

Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu

Qimilruqtangit ihuaqhimajangillu HR atuagait unalu piliriakhait ikajuriangani Inuit havaktittijunut
Nunavuutim *Inungnut Ikajuutikhangit Maligaq* ihuaqhaqtauyuq 2013-mit 2014-mut nutaanguqtiriami atan'nguyangit uuma Kavamaliqininngit. Havaktuliqijit atuagait aulattitijullu nutaannguqtiqattaqtangit tautugiangani aallannguqtiqhimajut maligautaanit, kiuvagaillu ingilrainnaqattaqtut Nunavut Kavamangit pijumajainnit qaliriiqhigillu Inuit pitquhingit, ikajuinnaqhugillu Inuit havaktittinirnut.

Qimilruinnaqattarniarivaqqut havaktuliqijit atuagait piliriakhangillu angiklinahuariangani Inuit havaktittinirnut hakugikhinahuarlugillu avatikhait inikhainit tamainnut inungnut ikajuqtunut. Hivulliujut nauhimaniaqtut ukunanngat Havaktuliqiyikkut aippaagunnguraangat, ilaliutilugillu:

- Nutaannguqtiqattarlugu Amaaqtaarniq Iliharniq Havaguillaktunut Atuagaq ahivailugillu tuluqtautujut ilaujaangani piliriakhanut [2019-2020];
- Nutaannguqtiqattarlugu Munarijaunginnaqtangit Ilaujumajut Atuagaq ilagiinnarlugit tamaat havaakhait iluani Aulattittinirnut Ikajuqtut havaktittinirnut ilaa Inuinnainut [2019-2020]; unalu
- Ihuaqhiqattarlugit akhuurahuarlugillu ilihautikhangit unalu pivallianikhanut atuagait aulattittiningillu unalu ihuaqhinahuarlugit naunairlugit unipkaarilugillu ilihautikhait pivallianikhanut nalunaijainiq. [2020-2021]

Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu

Munarinahuarlugit pilimmakhailugillu aippaagunnguraangat unalu aallatqiingujut-ukiungani Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit
Nunavut Kavamangit munariinnaqtangit kavamat-hivitujumik Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit (IEPt) 1999 nguqtillugu, Nunavut nauhimavluni. Tahapkuat pigiaqtitaunahuarningit, aallatqiingujut-ukiungat Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit munaqhiijut aippaagunnguraangat hulidjuhiit nutaannguqtiqattaqtut himmauhiqtauvaktulluuniit qakugunnguraangat. Ukiunganit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit ilagijaujut iluani Nanminiqutingit Upalungaijaut tamainnut havagviit unalu nunallaanmi timiujut.

Nutaaq Nunavut Kavamangit-hivitujuq Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut uvunga 2023 mut upalungaiqhimajaujut uvani 2017-2018. Ilikhimajaujut tuluqtautingit hailajakhangillu iluani Inuit havaktittinirnut, nainaaqhimajaujut kavamat-hivitujuq Inuit havaktittijunut hivunikhautaat unalu hulijakhait uvunga 2023. Havagvit unalu angijaaqtuq nunallaanmi timiujut (Nunavunmi Inirnirit Iliharviat, Nunavunmi Igluliqiyiryuakkut, Qulliq Alruyaktuqtunik Ikumatjutiit)

pivalliahimajangit aallatqiingujut-ukiungat Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit uvani 2017-2018 mi, ilagijaat Inuit havaktittinirnut hivunikhautingit hulijakhangillu upalungaijautingit uvunga 2023 mut.

Una aallatqiingujut-ukiungat Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut unalu havagviat Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit nutaannquqtiqhimajut uvani 2019 mi tunijautinnatik tuhaqtittijakhanut uvani Qiqailruq 2020 mi. Hamna akunngani haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023, piniaqhimajugut:

- Upalungaiqhimaniaqtugut ukiunganut Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit tamainnut havagviit unalu nunallaanmi timiujut ilagijaat nanminiqutingit piliriakhaq;
- Munarinahuarlugu pilimmakharlulu aallatqiingujut-ukiunganit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit Nunavut Kavamanut tamatkiumajaat unalu havagviit unalu angijaaqtut nunallaanmi timiujut; unalu
- Munarilugit piliriakhait tuglirijaujut ikajuqhimajut, havagvit unalu anginiqhaujut nunallaanmi timiujut pilimmakhaigiami hulijakhait iluani Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit.

Parnautigilugit havaakhaliurnirnut nalunaijainingit ilitturiami Inuit Havaktittinirnut upalungaijautingit unalu piliriakhainit

Una Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut uvunga 2023 mut pigiaqtitaunahuarniagut havaakhangit upalungaijautingit tuglirijaat ilitturnaqtut pihimajaat uvanngat iniqpiaqhimajumit nalunaijainingit haffumani Nunavutiup havaakhaliurnirnut unalu Nunavut Kavamangit havaakhait.

Una hivullirihimajangit hamna Nunavut Kavamangit havaakhaliurnirnut nalunaijainingit pijumajainnit haffumani pigiaqtitaunahuarniq havaakhanut upalungaijautingit. Una tukiliuqhimajut uvani 2015 mi Nunataarviup Angirutaat, Kanata Kavamarjuangit qujagijaat qaujihainahuaqhutik Nunavutiup Inuit akhuuqtangit ikajuriami Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit. Tahapkuat Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) unipkaaqhimajaat ilaliutijaat Nunavut Kavamangit tukiqarnaqtumik tautukhimajaat haffumani angmaumaningit, upalungaijautingit unalu pijumajainnit Inuit kavamainut havaktittijunut.

Una Nunavut Kavamangit ilagijaat hamna NILFA qaujiharningit haffumani Nunavutiuip havaakhanut iniqpiaqhimajumik qaujiharnirnut nanminirijavut havaakhanut qakugunngurumi. Qaujihaijavut tautukhimajaat havaakhanut iluani inungnut ikajuqpaktut unalu aallatqiingujut ajuinningit, havakhutik ilihaqtut unalu ilinniarniq taimaa katudjiqatigijaat ukunanngat havaakhait. Nalunaiqhimajaat ilitquhiita ingilrajunut uuminngalu atuqhimajaat tuluqtautigijangit hailijakhangillu iluani Inuit havaktittinirnut.

Huli tukiuhihimmaarniaqtavut nalunaijainingit unalu kangiqhidjutingit uvanngat NILFA unipkaarijangit unalu aturaaqtakhavut havaakhait qaujiharningit upalungaiqhimajangit hulijakhangillu qaffiujut Inuit havaktunut iluani inungnut ikajuutikhangit. [Aullaganginaktukhanik]

Qimilruqtakhangit ihumagijaujut tuluqtautigijangit uvunga Inuit havaktittinirnut
Uvani 2015-2016, iluaniittut havagvit Inuit Havaktittinirnut Aulattittijut Katimajiralaaq (IESC) nalunaiqhimajaujuq ihumagijaujut tuluqtautijut angiklijuummiriangani Inuit havaktittinirnut iluani Nunavut Kavamangit unalu kiuvikhaliuqhutit ilitturnaqhuni hulijakhainit iluani Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut uvunga 2023 mut.

Una IESC qimilrurniaqtangit pivikhangit 2016 “Ahivaijaijut Tuluqtautiningit” unipkaangit unalu kiuvikhautikhangit turaarvigijakhaat hunaniklikiaq aullaraaqtakhait uuminngaluuniit nutaangujut tuluqtautijangit nalunaiqtauhimajut. Kiuvikhait ikpigihuuniaqtut upalungairiiqhimajut naammagijaujunit uvunga Havaktuliqinirnut atuagait unalu piliriakhait ikajuriami hivulliutikhangit unalu pidjarikhigiami Inuit havaktittinirnut qulaanit 2023 mut. [2021-2022]

Upalungaiqhimalugit makittinahuarlugit aallatqiingujut-ukiungani Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit qulaanit 2023 mut
Una aallatqiingujut-ukiungani Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut unalu havagvit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit munarijaangani inikhangit haffumani atuqtangit 10-ukiunganit Nunavut pilimmakhainirnut havaakhait uvunga 2023 mut.

Ilaginiaqtaqqut iluaniittut havagvit katimajiralaat, havagvit unalu nunallaanmi timiujut nalunaiqtauhimajut hivulliurutigilugillu Inuit havaangit unalu havaaqarnirnut pivallianikhanut inikhautikhait, upalungaiqhimalugillu makinnaqtumik aallatqiinut-ukiungani Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit avatikhangit haffumani Nunavut pilimmakhainirnut havaangit niruaqtauhimajut qulaanngat 2023 mit. [2022-2023]

Hivunikhaq 2: Ayuittunik Inuknik

Pipkaidjutiliqtavut, piliuqtuq unalu pihimagiami ayuittunik inuknik

Kanatamiujut hailijakhalik ilinniarutikhainit unalu havaakhait aallatqiingujut ilagijait, nuulaaqhutik humiliqaak nunarjuarmut havaakhaqhiuqtunut aallatqiinit pijumajainnit. Havaktittijut tamainnut Kanata akhuuqhutik ukunanngat aahiit pijumajainnit aturaaqtakhangillu havaktunut qaujimajaujut, ajuinningit, unalu ajurnairutingillu pijumajainnit.

Hamnauvluni Nunavutip anginiqhautaa havaktittiji, Nunavut Kavamangit ikajuinnaqhutik hakugikhinahuariami pijumalluaqtangit ajuinningit unalu qaujimalluaqtut havaktit nunallaanmi ajuiqhaijukhaujut havaktittijunut angiklijuummiliqhuni havaaqarningit, uuminngalu nunalingmiunut kavamangit unalu Inuit timiujut.

Nunavuutim ungahiktut nunagiyaqput unalu kikliqaqtuq havaamut naunaitkaidjutinga ayurhautigiyauyut. Una Nunavut Kavamangit huli ukpiruhuktangit ajurnairutilik havaktit hilataanit nunallaanmi, ihumagivlugit qaujiharnirnut qaujimajangillu, ajuittunut unalu angajukhiujut atanngujarnirnut havaakhalit ilagijaujut ajurnaitpiaqtumik ilinniarvigjuanganit ajurnairningit. Hamna ilangit hivitujumik aturaaqtakhainit maliktangit nunaqarumajut havagumajullu Nunavunmi, amihuujut havaktihiuqpaktut hilataanit nunallaanmi nuunginnaqpaktut ahinut uvani inungnut ikajuqpaktut. Talvanngaani tuluqtautivagaatigut, ilagijaat hamna:

- Munariyuq maniliurutingit unalu havaktiittut, ukunalluaqmut ayurnaqtut havaktikhanigiami havaat;
- Kangiqhijauvagaat havakhimakhaaqtunut havaguirumajut hilataanit havaktikhiuqpaktut kinguani havaamingnut;
- Naunaiqlugu ilihimaniq nuutiqtauyut ikayuutauyut havaktiliqtaugumi havaguiryuqiliqqatlu; unalu
- Tunigiami ayuvyaktut Nunavunmiutat ihuaqtumik havakvikmi idjutinga unalu akhuuqtumik piyumik atan’nguyat, ilihaidjutit ikayuqtiuyullu piliurniaqtut ilihimayanginnik ayuitamikniklu qakugunnguqqat.

Haffumani Nunavut Kavamangit unalu aallat kavamat havaktittijut, hivulliqpaaq aplurvikhaq tigunahuarlugit ajuitpiaqtunut inuit pivalliagiami qaujimajainnit haffumani inungnut ikajuutikhainit iniliuqhimalugit pijumajaat, akiharnaqtumik unalu arlingaqpiaqtumik havaakhaq. Akhuurutaulluaqtuq iniqtirninnganik piliuriami quviagiyaminik kavamatkunni ukunani nutaaq havaktunut, taimaa uqariamiknik ilamiknut, ilannamiknut nunagiyamiknullu havaamiknik nakuuyumik.

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit

Havaktittiji, Nunavut Kavamangit ilitquhiqaqhuni angiklijuummiliqhuni qaffiujut havaakhait inuillu; malikhimainnariangani angiklijuummiriangani akhuurahuarlutik Inuit havaktittinirnut; unalu ihumagijaulluaqtangit uvunga ukpirnaqtumik-kigligutaanit timiujuq.

Uvani ikaarningit haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2014-2018, hivunigijaqqut:

- Hivumuuqhutik akhuurningit ilautquinahuarlugit havaktikhiurlutiglu ajuinningit tikkuaqtauhimajut;
- Hivumuurijangit ilinniarniq, ilihaqhimajut unalu pivallianikhanut pidjarikhigiangani inikhautikhangit unalu Inuit havaktittinirnut;
- Ilagilluarlugit havaakhanut majurautingit iluanut timinganit ilitturvikhait haffumani tikkuaqtauhimajunut hulivikhangit ilitturiangani havaamingnut puqtuhinahuarnirnut uvanngat itilihaaqhimajut uvunga atanngujaunirnut havaakhat; unalu
- Ihuaqhimajuq havaarijaujukhanut munarijaangani havaktuliqijinut, tunngaviujuq uvani Inuit pitquhirnut maligautaanit.

Iluaniitpiaqtut Inuit pitquhingit unalu ilitquhingit qaujimajatuqangit iluani atuagaq pivallianikhaq piliriakhaq uvanilu atuagaq nauvikhangit hivulliujuq Nunavut Kavamanut. Nutaaq Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq Piliriakhaq tuhaqtittijut uvani 2017-2018 mi hakugikhinahuariami inikhautikhainit haffumani atuagaq qaujiharniq, qaujihainahuarniq unalu pivallianikhanut iluanu Nunavutiup avatingit. Una piliriakhaq ilaliutauhimajuq ajurnaittumik, ilihaqtunut-kigligutaat ilihaqtut tamainnut Nunavut Kavamangit havaktit uvani atuagaq-ilagijaat inikhangit ajurnaittumik unalu puqtuhimajumik maliktangit. Atuagaq Tunngavingit Piliriakhaq hivunigijaat Inuit havaktit unalu Inuit havallakhimajut uvunga Nunavut Kavamangita'p atuagaq pivallianikhanut piliriakhaq unalu ajurnairutingit pijumajainnit havaaqariami iluani atuagarnit.

Hivumuuliqtugut…

Ilitarihimajaujugut huvulliujugut havaktittijunit inulrammiinut inuit
Una Nunavut Kavamangit attiqtauhimajut hivulliujut Kanata'p Qulaaniittut Havaktittijut iluani malruk ilagijaujut: Kanata'p Nakuuqpiaqtunit Havaktittijut Ilihaqtamingnit Iniqhimajainnit (2018, 2019, unalu 2020) unalu Kanata'p Qulaaniittut Havaktittijut Inulrammiinut Inuit (2019 unalu 2020). Una akirautijut ilitarijaujut havaktittijut kivgaqtuijut nunarjuami nakuuqpiaqtumik havagviit unalu piliriakhait inulrammiinut inuit havaaqalihaaqtunut.

Ihuaqtumik inikhaliuqhimajavut havaaqarumajunut ilittupkaijut piliriakhaq
Aulapkaigiami unalu ihuaqhijaangani havaaqarumajunut ilittupkaijut piliriakhaq, nutaaq unalu ajurnaittumik kangiqhigiami ilittupkaijut uuktuutigijangit pivalliahimajuq, katimaqatigiiktut ilauhimajuq ilihaqtaaqhutik, unalu havaarijaullaktumik aulapkaivlutik uukturiami ilittupkaijunut piliriakhaq uvuuna qunniaqhutik katimajut uvani 2017-2018.

Nutaannguqattaqhugit Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq
Nutaaq Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq pivikhangit pivalliahimajuq uvani 2017-2018, ilagijaujut nalunaitkutaq titiraakhat tamainnut Nunavuti'p ilitarijaujut uqauhingit, hivitujumik piliriakhaq titiraakhat Inuktitut unalu Inuinnaqtun. Nalunaitkutaq unalu havakhutik ilihautijut ilaliutauvluni uvani atauttimut unalu ilagiikhutik katimajut ihumagijaujut ilihaijit ilihaqtunullu; arvinilik katimajunit katimapkaihimajut uvanngat qunniaqhutik katimajut havaarijaullaktangit.

Tuhagakhaqhimajaqqut nutaamik Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq Piliriakhaq
Una iniqpiaqhimajut nutaaq Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq Piliriakhaq ilittuqtauhimajuq 2017-2018 inikhaqhiuriangani inungnut atuagaq qaujiharniq, nalunaijaijut unalu pivallianikhaq iluani Nunavuti'p avatingit unalu angikligiangani Inuit havaktittijunut atuagaq havaakhangit.

Hivulliqtiunirnut 2019-2023

Qangannguqtumik haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023, huli ilittupkaihimmaarniaqtavut, pivallialutik unalu hapumminahuarlugit ajurnairutilik inuit imaatut:

- Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik;
- Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut,
- Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu; unalu
- Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu.

Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik

Puqtuhinahuarlugit ilitturvikhangit haffumani Nunavut Kavamangit pijumalluaqtangit havagvikhangit
Tugliutijut ikajuqhimajut, havagviit unalu nunallaanmi timiujut ikajuqhimainnaqtut havaakhanut hailjakhainit Nunavut Kavamangit iluani uvunga hivunikhaat havaakhaq tukhiutijut ikiaqqivikkut, uvani takunnaqtut inungnut tuhagakhainit, unalu uvuuna havaakhanut nalunaitkutikhaq, havaakhanut katimajut, havaakhanullu qunniapkaijut unalu takugakhangit uvunga hivumuuqtangit ilagijaujut.

Huli ikajuqhimmaarniaqtavut Aujami Ilihaqtut Havaktittinirnut Ilihaqhimajut Piliriakhaq tamainnut aviktuqhimajumi ikajurahuaqhugit Nunavunmiut ilihaqtunut hailijakhaanit tutqirnaqtumik havaanut ilitturvikhangit iluani inungnut ikajuutikhangit. [Aullaganginaktukhanik]

Pivallianiaqtugut munarilugillu kivgaqtuilugit upalungaijaut angiklinahuarlugillu tautungnaqtut haffumani Nunavut Kavamangit havaaqaqtinnatik ilihautikhainit unalu havaktittijunut hailijakhait, akhuurahuaqhugit ilitturnaqpiaqtumik Inuit tukhiutijut. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Nutaannguqtiqattarlugit havaktittijunut ilaa haffumani Nunavut Kavamat qaritaujami ikiaqqivikkut ikajuriami nunallaanmi kavamangit havakttitijiugamik pukukhimajaat Nunavunmiunut. [2020-2021]

Havagviit unalu nunallaangani timiujut huli pilimmakhainiaqtut upalungaiqhimajunut tuhagakhainit kivgautilugillu inikhautikhangt ikajurahuariami ahikkut havaakhait iluani timinganit unalu iliharniq uuminngaluuniit havakhutik ilihaqtut pijumajaukpat itiriangani, akhuuqhutik ilittupkaigiami Inuit tukhiutijut. [Aullaganginaktukhanik]

Qimilruqttangit unalu nutaannguqtiqhimajangit havaktit piliriakhait unalu maligait havallakhimajunut havaktit
Havallakhimajut havaktit havaktitauvaktut ukunanngat Nunavut Kavamangit havagviit unalu nunallaanmi timiujut havallakhimainnaqtut havaaq hulijakhait ihumagijaujut havaarijakhait, ikajuriami puqtuhimajut amihuujut havaaq, uuminngaluuniit himmauhiqhugit havaktit havaguillakhimajunut. Ilagijaujut turaariami aulattittinirnut hulidjuhiit, himmauhiinnaqtut havaakhat ikajuutauvluni ilihaqtakhait nunalu pivallianikhanut hailijaujut ihumagijaanit havaktittijukhainit iluani havaaqainnaqtukhanut uuminngaluuniit havaanut iniqtakhait havaat.

Qimilrurniaqtavut nutaannguqtirlugillu himmautaunginnaqtut havaktit piliriakhait maligaillu pidjarikhigiangani tukhiutijangit haffumani Hivulliujukhanut Havaktittijut Atuagaq, nailinahuarlugit aturuiqhimalugit himmautaunnginnaqtut havaktit uvaniitut havakhimakhaarningit havaangit hulidjuhiit, turaaqtittilugillu hivitujumik aturaaqtakhait havallakhimajut uvunga havaaqainnaqtukhanut uuminngaluuniit havaaqallaktut havaakhat humiliqaak naammagijaujut. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Nuktiqhimajut unalu ihuaqhihimajut havaktunut iglukhautaa atuagaq, hulidjutikhangit unalu piliriakhat
Nunavut Kavamangit ilagiinnaqtangit akikhihimajunit havaktunut iglukhait uvunga havaaqainnaqtunut uuminngallu havaaqallaktunut havaktit ikajuqhimajut iluani havaktikhiuqtunut unalu munarijaujut. Kihiani havaktit munarijakhaat pihimattiaqtakhaat itiqtirvikhait, havaktunut iglukhait ilagijaujut pijumajaugaangat ilittuqtakhait turaarvigijaat piliriakhat unalu ikajuutikhait.

Nuktiqhimaniaqtavut Havaktunut Iglukhainit Atuagaq unalu ihuaqhimalugillu ilagijaujut hulidjuhiit unalu piliriakhait havaktikhiuriami unalu pihimattiaqtakhaat hivullirijaujut havaangit, ikajuriangani Nunavutiu’p igluliurahuarnikkut mikhaagut, akhuurnahuarlugit pivalliagiami nanminiqhait, akituunngittumik aimavikhangit akiliqtuijut unalu aimavingit nanminiqhautaat iluani nunallaanmi. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Qimilrurlugit unalu qaujihailugillu ihumagikhainit turaarvigiami aturaaqtakhainit havaktikhailliuqtunut
Una Nunavut Kavamangit havaakhaq ilittuqhiijut hivitujumik-aturaaqtakhait havaakhaq havaktiqanngikhaaqtuq avataanit malruk ukiungani unalu havaktikhainit hulijakhaittuq pivaallakhimajuq.

Upalungaiqhimaniaqtavut havaktikhailliuqtut unipkaangit tamainnut havagvik unalu nunallaanmi timiujunut katimaqatigilugillu qimilruriamik angmauvikhangit turaarvigijaami hivitujumik-aturaaqtakhait havaktikhailliuqtunut. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut

Ikajuinnaqhimalugit angiklijuummirlugillu havakhutik ilihaqtut unalu pivallianikhanut hailijakhainit
Inungnut kivgaqtuijut iluani tamainnut atanniqtuiningit hulijakhalik qaujihariami aallatqiingujut havaakhat – uuminngaluuniit nuujumagumik havaakhanut – quviagivlugillu ikajuutikhainit havakhutik aallaunngittunut havaktittijut angiklijuummiqtumik ikaarvikhangit. Nunavut

Kavamangit ilaliutijaat hailijakhangit Nunavunmiunut itiriami, pivallialutik unalu puqtuhinahuarlugit iluani inungnut ikajuutikhait inikhait uvuuna havakhutik ilihaqtut unalu katimavlutik ilihaqhutik, iliharutit unalu ajurnaqpiaqtumik, ajrunaittumik piliriakhat.

Huli ikajuqhimmaarniaqtavut angiklijuummirlugillu nakuudjuhingit ilihaqtunut hailijakhainit unalu ilihaqtut havakhutik piliriakhat tamainnut ilihaqtit puqtuhinahuarlugit qaujimajangit, ajuinningit unalu hakugingningit haffumani inungnut ikajuutikhait. [Aullaganginaktukhanik]

Huli qaujihimmaaqtakhavut inikhainit angiklijuummirlugit havagvit iliharniq unalu havakhutik ilihaqtut haffumani inungnut kivgaqtuijut tamainnut nunaliit, ilagivlugillu turaarvigivlugillu piliriakhat atauttimut, qaritaujakkut, qunniaqhutik katimajut, unalu uvuuna inuqqukittumik ilihaqhutik. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Pivallianiaqtugut munarilugillu kivgaqtuiniq upalungaijautingit ikajuriami havagvit ilihaqtut unalu havakhutik ilihaqtut hailijakhainit uvunga inungnut kivgaqtuijut. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Pivallianikhanut unalu pilimmakhainirnut ilagijaunnginnaqtumik piliriakhaq ikajuutauniaqtut havagvit ilittupkaigiami nutaaq havaktit havagvingmi, hivunikhautikhangit angikligiami ilagiinnarlugit unalu pittiaqtakhangillu. [2021-2022 unalu aullaganginaktukhanik]

Inikhaliuqhimmaarlugit ajuittumik havaktunut iliharutikhangit
Piliriakhaq Pivallianikhanut Manngit unalu Ajuittukhanut Ilihautikhangit Manngit angmaumajut tamainnut havagvit unalu nunallaanmi timiujunut pivalliagiami qaujiharnikhanut, havaanut-ahiaguinnaq akihautikhainit unalu turaaqhimalugit arlingnaqtumi ilihaqtunut pijumajainnit iluani havagvik, avvautainnaangillu uuminngaluuniit havaakhanut ilagijaujut. Tamaita piliriakhaq tiliuqhimajaujut unalu turaaqhimajut maningnut ikajuqhimajut havagvik, tunihijukhat tukhiutikhainit uvunga iluaniittut havagvit katimajiralaaq maningnit manngik ikajuutikhait angirutaat. Ukiunnguraangat tukhiutijut tuhagakhaujut tamaat ukiunganit atuqtumik.

Huli ilaliutihimmaarniaqtavut maningni manngit ikajuutikhait ajuittukhamut ilihautikhainit unalu piliriakhait pivalliagiami ajurnairutikhangit unalu qaritaujakkut qaujimajakhait unalu ajuinningit inikhaliuriami ajuittukhainit inikhami. [Aullaganginaktukhanik]

Turaarvigiinnarlugit hamna Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq Piliriakhaq
Hakugikhinahuarlugit inikhautikhangit haffumani atuagaq qaujihainiq, nalunaijaininginit unalu pivallianikhanut uvani Nunavuti’p havaarikjangit, una Atugaq Ajurnairutikhangit Pivallianikhaq Piliriakhaq ilaliutijangit ilaqattautijut, iliharvingmi ilihautijut tamainnut Nunavut Kavamangit havaktit iluani atuagaq-ilagijangit inikhangit ajurnaittumik unalu puqtuhijut maliktangit. Atuagaq Tunngavingit Piliriakhaq hivunigijaat Inuit havaktit unalu Inuit havallakhimajut uvunga Nunavut Kavamangita’p atuagaq pivallianikhanut piliriakhaq unalu ajurnairutingit pijumajainnit havaaqariami iluani atuagarnit.

Huli turaarvigijakhaat Atuagaq Tunngavingit unalu Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq piliriakhat upalungaiqhimajaujut. [Aullaganginaktukhanik]

Turaaqhimmaarlutik unalu ihuaqhihimmaarlugillu Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq
Una Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq atuqhimmaarialik piliriakhaujuq nautpiaqhimajut iluani maligautait haffumani Inuit pitquhirnut ukpiruhuutingit. Angmaumajut tamainnut Nunavut Kavamangit havaktunut.

Turaaqhimmaarniaqtavut piliriakhaq ikajurlugit havaktit nutaamik inikhautikhainit uuminngaluuniit ilauqatauhimalugillu ajrunaqpiaqtumik ilihautikhangit uuminngaluuniit havaakhanut pivallianikhanut piliriakhaq. [Aullaganginaktukhanik]

Qimiluinnarniaqtavut unalu nutaannguqtirlugillu piliriakhaq ilaginahuarlugit pigiaqtitaunahuarniq akhuurningit angiklijuummiqtumik Inuit havaktittinirnut unalu pivallianikhanut hakugiktumik Inuit hivuliqtit haffumani kavamanmi unalu nunallaanmi. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu

Ihuaqhilaugit nakuuqpiaqtumik unalu nalaumattiatumik havaktikhiuqtut unalu havaktunut ikajuutikhainit
Una nutaaq Havaktuliqiyikkut nauhimajuq uvani Qitiqqautijuq 1, 2019 mi ihuaqpiaqtumik timiujunit ilitturvikhangit unalu avatikhangit ikajuriami havaktikhiuqtunut unalu havaktunut.

Aulattiniarmijavut piliriakhait unalu ikajurlugillu nutaamik nanminirijainnit-ikajuutikhait ihumagijainnit ihuaqhigiangani hulidjuhiit. Upalungaiqhimajut hulidjuhiit ilagijaujut:

- Tukihiluagit niaquujut hivuliqtiujut unalu aviktuqhimajumi havaktunut inikhautikhangit, munarijakhaat unalu piliriakhait ihuaqhigiami ikaarvikhangit unalu nalaumattiarningit; [2019-2020]
- Qimilrurlugit nuktiqhimalugillu havaktunut hulijakhainit ihuaqhigiami ikaarvikhangit unalu nalaumattiarningit; [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]
- Qimilrurlugit havaktunut tukhiutihimajangit piliriakhaq pidjarikhigiami hulijakhainit unalu maliguarutingit kiuvikhangit haffumani *Inungnut Ikajuutikhangit Maligaq* tikihimajangit; [2020-2021]
- Pivallialugit pilimmakharlugillu nutaamik nalunaijainingit haffumani havaanut akihautigijakhaat angikligiami ihuaqtumik unlau naiglinahuarlugit havaktikhanut ikaarvikhangit; [2020-2021 unalu 2021-2022]
- Pivallialugit unalu tuhagakhauluni qaritaujakkut havaktikhanut inmikkut-ikajuqtut ingilrutikhait haffumani havagviata Havaktuliqinirnut ajuiqhaijut unalu havaktikhiuqtut atanngujait; [2021-2022]
- Pivallialugit unalu tuhagakhauluni qaritaujakkut havaakhanut tukiliutingit ingilrutikhangit ikajuqhimajangit atanngujait titirarlugit havaakhanut tukiliutingit ihuaqtumik nalaumattiaqtumiglu; [2022-2023]
- Pivallialugit pilimmakharlugillu nutaamik tukhiqti nalunaijaijut ikajuutauniaqtuq tikkuaqtauhimajut aulapkaigiangani nanminirijangit, qaritaujakkut ilitturvikhangit aturnaqtuq tukhiutigiami haffumani Nunavut Kavamangit akihautigijangit unalu hulijakhautikhainit nalunaiqhimajut haffumani Nunavut Kavamangit hailijakhangit; [2022-2023] unalu

- Pivallialugit havaakhanut unipkaaqhimajut ingilrutikhainit nalunaittiaqhimagiami tikkuaqtauhimajut qaliriiqhimajut ukunanngat Nunavut Kavamangit ukpiruhuutingit. [2022-2023]

Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu

Huli tukhiutigiinnarlugit havaakhaliurnirnut unalu havagviit nalunaijainingit iluani havagvik upalungaijautingit
Pigiaqtitaunahuarniq havaakhanut upalungaijautingit aulattittinirnut piliriakhaujut atuqtauvaktut ukunanngat inungnut unalu nanminirijainnit ilagijaujut havaktittijunut Kanata iluani unalu hilarjuanganilu. Ikajurnaqtut havaktittijunut kangiqhigiami upalungaiqhimagiamilu hivunikhanut havaktinut pijumajainnit.

Una Havaktuliqiyikkut huli pigiaqhimmaarniaqtut:

- Ilaliutijut havagviit unalu nunallaanmi timiujunut ukunanngat nainaaqhimajut nalunaijainingit uvanngat Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) unipkaangit unalu nanminirijaqqut havaktunut nalunaijainingit; [Aullaganginaktukhanik] unalu
- Ikajuqhimalugit havagvit unalu nunallaanmi timiujunut kangiqhigiangani atuinnarlugillu havaktunut upalungaijautingit ukpiruhuutait hivullirinahuarlugillu ikajurlugillu havaktut unalu havaktit pivallianingit. [Aullaganginaktukhanik]

Aulapkailugit Havakhutik Ilihaqtunut unalu Pivallianikhanut Katimajiralaaq
Nunavut Kavamangit havaktit inikhaqaqhutik hivitujumik aallatqiingujut havaktut ilihautikhainit unalu pivallianikhanut hailijakhainit, ilaliutijangit ilihaqtut havaguiqhimallaktut, himmauhiqhimajut haffumani ajurnairutingit pivallianikhanut akikhait, ilihaiji’p akiliakhangit, naittumik-atuqtakhainit ilihautikhait, unalu ilaqattaqtangit havakhutik ilihaqtut piliriakhat.

Aulapkainahuaqtavut munarinahuarlugillu iluaniittut havagvit Ilihautikhait unalu Pivallianikhanut Katimajiralaaq unipkaariangani Havaktuliqiyikkut Avatikhangit havaktunut ilauqatauhimajut ilihaqhutik unalu qaujiharlutiglu pijumajainnit tuglinganit nalunaijainiq ikajuriami havagvit unalu nunallaanmi timiujunut upalungaijqhimagiami hivunikhanut havaktunut pijumajainnit. [2021-2022 unalu aullaganginaktukhanik]

Hivunikhaq 3: Havattiayuktunik Hivuliqtit

Angikliyuumiliqtavut havaktuqniqtumik unalu nakuuyunik hivuliqtiit

Nunavut Kavamaup iniqtirninnganik piyuq angiyumik aktikkulaanga pittaaqtaptiknik pipkaidjutigiami, havaktittiliqlugit, piliuqluni, unalu pihimagiamilu havaktuqniqtumik unalu nakuuyunik hivuliqtiit Kavamaliqininnginnut – ublumi hivuniptiknilu.

Una Nunavut Kavamat malikhimajangit puqtuhinahuaqtangit iliharniq unalu pivallianikhanut inungnut ikajuqtut hivuliqtiujut, ihumainnarlugillu hannaijaqhimalugit Nunaviunmiunut angajukhiujut aulattittijunit inikhautikhaat. Ilitariyavut inuknik piliuqluni Hivuliqtiliriniqmut ayuitamiknik uumungalluaq ukunuuna inuuhiq unalu Havaat ilihimayanginnik, ikayuqtauyuq inminik ilihimaniqmit, nakuuyumik havaalik uuktuutit unalu ihuarhaqhimayut ayuirhaqniq. Ittut unalu nutaat pinahurutit naunaiqlugit iliharvikmi-pihimayut ayuirhaqniq aadjikutariiktauyuq Ikayuqtiutikhamut unalu havakvikmi pivallianiq.

Havakhimmaaqtugut piliriami Kavamaliqininngit pipkaidjutiuyuq Nunavuutim amihuuninnganik. IInuknik pipkaidjutaulluangittut angayukhiuyunit atan’nguyangit havaat unalu ayuittiaqtut havaangit pipkaidjutiniaqtuq Havaamut apqutinganut atan’nguyangit. Ilagihimalugit tunihimalugit piliriakhat pivalliagiamik Inuit hivuliqtikhat iluani inungnut ikajuqtut, Nunavut Kavamangit hivulliutikhainit Inuit ilauqatauhimajunut hivuliqtiunirnut pivallianikhaq piliriakhat tamainnut havaktunut.

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit

Ingilrajut qaujiharniq tautungnaqtut hamna nakuuqpiaqtumik timiujunut havakhiujuittut hivuliqtikhainit, nanminianit angiklivakhutik. Una Nunavut Kavamangit angiklijuummiqhutik hivuliqtingit uvuuna Hivuliqtikhanut hivuliqtiujikhamut pivallianikhanut piliriakhaq, aullaqtiqhimajaujuq uvani 2015-2016.

Hivuliqtikhanut tukiqaqhuni “hivuliqtikhanut” Inuinnaqtunmi. Iniqpiaqhimajumi hivuliqtikhanut pivallianikhanut piliriakhaq ukpirijaujuq kinguani ajuitpiaqtumik hivuliqtikhanut piliriakhaq iluani aahiit Kanatamiunit atanniqtuivingnit – kihiani uvani Nunavunmi – unalu Inuit-ahiinnakkut ilaliutilik tunngavigijaujut tamainnut.

Nanminiqhautauvaqqut Hivuliqtikhanut Akihautikhait Ukpiruhuut, pivalliahimajuq uvani 2013-2014, tukiliuqhimajuq hivuliqtukhanut ilitquhingit ilagijaunngittut havaamingnut iluanu Nunavut Kavamangit, aallatqiingujut uvanngat munaqtiujut havaktunut unalu atanngujaujut uvunga Ministat Tuglirijaat Ikajuqtinga. Hivuliqtikhanut lilihaqtunut hulidjuhiit munarijaujut ukunanngat akihautigijangit ukpiruhuut.

Hivuliqtikhanut tunngaviqaqtuq malikhimajangit unalu maligautaanit Inuinnainut. Inuit pitquhingit ukpiruhuutait ilagijaujut iluani akihautikhainit ukpiruhuut iluaniittunillu ihumagijavut unalu uuktuqhimajavut iluani Hivuliqtikhanut. Inuit inutuqait ilagijaujut iluani Hivuliqtikhanut unipkaaqhutik uqaqtiujut akhuurahuaqhugit aturnaqpiaqtumik Inuit pitquhingit ukpiruhuutingit unalu ilitquhingit qaujimajainnit iluani Nunavut Kavamangit havagviit, atuagait, piliriakhait, unalu

ikajuutikhangit. Inuit hivuliqtit uvanngat iluani hilataanilu Nunavut Kavamangit ilagijaat ilauqatauhimajunut katimadjutigijangit tulagvikhangit Inuit qaujimajatuqangit maligaillu uuktuqhutik haffumani inungnut kavmangit.

Pingahut Hivuliqtikhanut piliriakhat turaarvigijangit pingahut uuktuutigijangit hivuliqtiujut iluani inungnut ikajuutikhait: pivallialiqtunut hivuliqtit huli munarijaunngittut inungnut, havaktunut atanngujaujut munarivagaat inuit, unalu angajukhiujut atanngujait. Ilaqattaqtangit aallatqiingujut, uvanngat 18-21 ublunganit haffumani ilihaqtunut-tunngavigijangit ilihaqtangit tamainnut piliriakhaq. Ilihaqtunut iniqhimajut haffumani Hivuliqtikhanut piliriakhaq aittuqtauhimajuq ilitaridjutingit ilittuqhugit puqtuhimajuq ilitarijaujut Nunavut Inirninut Ilihariaqpaallirviu'p Aulattittinirnut Ilihaqtunut piliriakhaq unalu tikkuaqhimajuq piliriakhat uvanngat Dalhousie Ilinniarvigjuaq.

Hivuliqtikhanut ilitarijaulluaqtut ikajuqtauvlutik ilagijaujut piliriakhat pivalliagiami, ikajurlutik unalu tahiurlugit havaktit iluani Nunavut Kavamangit, ilagijaallu Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut Piliriakhaq, havakhutik ajuiqhaijut piliriakhaq, havaakhanut hivunikhinahuaqtangit piliriakhaq, unalu iliharumajut havaguillakhimajut piliriakhat.

Hivumuuliqtugut…

Tautukhimajavut ikajuutikhait uvanngat Hivuliqtikhanut piliriakhaq
Aullaqtilihaaqhimajangit uvani Apitilirvik 2015 mi, 122 havaktit iniqhimajaat ilitarijauvlutik uvanngat Hivuliqtikhanut. 50% aavautigijungnaqhijangit Nunavut Kavamat havaktit Inuinnauvlutik, kihimi amihut uvanngat Qiqailruq 2019 mi, 65% avvautingit haffumani Hivuliqtikhanut ilihaqtamingnit iniqhimajut ilitarujaujut Inuinnaujut. Ilauqatauhimajut unipkaaqhimajaujut angiklivalliavlugit qaujimajangit, ajurnairutingit, inmikkut harimahungnit, nanminirijangit kangiqhidjutingit, unalu malittiaqhutik ihuaqtumik hivuliqtikhanut. Amihut Hivuliqtikhanut ilauqatauhimajut puqtuhilluaqhimajangit havaamingnut uuminngaluuniit inikhaliuqhimajut illihautikhangit piliriakhaq ilihaqtamingnit iniqhugit.

Hivuliqtikhanut iliharutingit iniqhimajut kivgaqtuivlutik ikajuqtiujut aallanut
Pilirakhaq ilihaqtamingnit ilitarijaujut ikajuqhutik ikajuqtiujut uvani tadja ilauqatauhimajut iluani Hivuliqtikhanut piliriakhaq ukunanngat Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq.

Nunavut Kavamangit iniqhimajaat kingulliuhimajut IPAC/Deloitte Inungnut Ilagijaat Hivuliqtikhanut Aittuqtaujut
Uvani 2017, Nunavut Kavamangita'p Hivuliqtikhanut piliriakhaq ilitarijauvluni ukunanngat Ilinniarvigjuangat haffumani Inungnut Aulattittinirnut Kanatami (IPAC) kingulliuhimajut aittuqtauvlutik ilitarijauvluni timiujut ilittuqtauhimajut hivitujumik ilitarnaqtumik hivuliqtikhanut taimaa aplurvikhaliurjuaqhutik ihuaqhigiangani Kanata uvuuna puqtuhimajumik atuagaq unalu aulattittinirnut.

Sivuliqtiksat ajuiqhaijut huli ilitarijaulluaqtut ajurnairutinut hivunigivluniuk havaakhanut
Sivuliqtiksat hamnaujuq havakhutik ajuiqhaijut piliriakhaq tiliuqhimajuq angiklijuummiriangani qaffiujut Inuit aulattittinirnut unalu ajurnairningit havaakhangit. Una piliriakhaq ilitturnaqtuq malikhimajavut maligautaanit haffumani Pilimmaksarniq/Pijariuqsarniq – pivallianirnut ajurnairutingit uvuuna tautukhutik, havakhutik munarijangit, uuktuqhimmaaqhutik unalu akhuuqhutik-ihuaqtumik iniliuqtangit puqtuhinahuaqhugit Inuit havaktittinirnut. Uvanngat 2014-2015 unalu 2018-2019, 11 ajuiqhaijut ajurnaitpiaqtumik niriugivlugit hivunikhautikhangit havaakhat.

Hivulliqtiunirnut 2019-2023

Avataangit ikaarniagut haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023, huli angiklihimmaarniaqhuta ihuaqtumik hivuliqtikhanut uvani:

- Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik;
- Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut;
- Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu; unalu
- Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu.

Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik

Huli tunihimainnarlutik ihuaqhimalugillu hamna Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut piliriakhaq
Una Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut Piliriakhaq ikajuqhimajut ajuittunit pivallianikhanut hailajakhainit Inuinnainut havaaniktut atanngujaujut uuminngaluuniit tukimuaqtit unalu ajurnaittut havaangit arlingnaqtut havagvingnut. Humiliqaak, Nunavut Kavamangit ikajuqhimajut 16 nit naahimalugit ajuiqhaijut kinguani ajuiqhainirnut ikaarningit havaakhat hivunigijaujut havagvik iluani.

Turaaqhimmaarniaqtavut ihuaqhihimalugillu hamna Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut Piliriakhaq nakuujumik uuktuqhimmaaqtut ikajuqhutik nunamiunit havaktikhiurniq unalu havaktittihimajunut Inuinnainut. [Aullaganginaktukhanik]

Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut

Tunihimainnarlugit una Hivuliqtikhanut piliriakhaq
Hivuliqtikhanut ilagijaat pingahut piliriakhat turaarvigigianganit pingahut uuktuutigijangit hivuliqtit iluani inungnut ikajuutikhait: Pivallialiqtut Hivuliqtit, Atanngujarnut Munarijangit ulau Angajukhiujut Atanngutait.

Huli turaaqhimmaarniaqtugut Hivuliqtikhanut piliriakhat upalungaiqhimajut. [Aullaganginaktukhanik]

Aulapkailugit tukimuaqtit havaakhanut pivallianikhanut piliriakhaq Inuinnainut
Nuuhimajut uvanngat aulattittinirnut inikhaq uvunga tukimuaqtittijut inikhangit akiharnaqhuni tamainnut timiujunut. Pivallianiaqtaqqur pilimmakharlugillu ajurnaqtumik havaakhanut pivallianikhanut piliriakhaq Inuinnainut ihumagijaujut tukimuaqtittijunut. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Munarilugit ajuittunut aulattittinirnut ikajuriami havaakhanut pivallianikhanut
Hamna ajuiqhainiq aulattittinirnut ilaliutauhimajuq ilitquhikhaat haffumani Nunavut Kavamat atanngujait ilagijakhaat niplautigijangit havaktunut ajuittut unalu pijumajainnit pivalliagiami ajurnaittumik aulattittinirnut unalu hivuliqtiujukhanut inikhangit. Una ajuiqhainiq aulattittinirnut ikajurnaqtuq tamainnut havaakhanut pivallianikhanut uuminngalu ajurnaitpiaqtumik tikinnahuarlugit upalungaijautingit piliriakhat kavamat iluani.

Nutaannguqtirniaqtaqqut ajuittunut aulattittinirnut ilagijaat pigiaqtitaunahuarniq akhuurningit angiklijuummiriangani Inuit havaktittinirnut unalu pivalliagiami hakugiktumik Inuit hivuliqtikhanut haffumani kavamat unalu nunallaanmi. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu

Qimilruqtangit havaktunut tukhiutigijangit piliriakhaq haffumani angajukhiujut aulattittinirnut havaakhat
Uvani 2013, una *Inungnut Ikajuutikhangit Maligaq* unalu *Havaktikhanut Qimilruqtangit unalu Tukhiutijangit Maliguarutingit* ihuaqhijauhimajut taimaa tukhiutijangit hulidjutikhainit uvunga inungnut ikajuutikhangit tamainnut uuktuutigijangit havaakhanut, unalu tamainnut Nunavut Kavamat havaktit unalu tamainnut Nunavut Inuit. Taimaa kiujauhimajuq anginiqhautaanit tukhiutijangit unalu kiuhimajaunngittuq nutaamik tikkuaqhijut tunijauhimajuw uvunga angajukhiujuq atanngujaqti havaakhaq.

Qimilruqhimaniaqtavut havaktunut tukhiutijangit maliguarutit unalu piliriakhat haffumani angajukhiujuq aulattittinirnut havaakhait pidjarikhigiami hulidjutikhait unalu maliguarutit kiudjuhiit haffumani *Inungnut Ikajuutikhangit Maligaq* katilviuhimajut ihuaqhigiangani ikaarvikhangit ihuaqutikhangillu. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu

Munarilugit havaakhanut pivallianikhanut titiqqangit haffumani Inuit aulattittinirnut havaakhalgit

Sivumuaqatigiit aulattittijut unalu munarivagaat hamna Havaakhanut Iniqhimajangit Ilitaridjutingit Titiqqat (CAR), kiugiaqaqtangit ilauqataugiami uvani Inuit havaktittijunut inikhautikhangit. Tamaat tukhiutijut iniqhimajangit CAR titiqqangit unalu ilagijakhaat nutaannguqtiqattaqhimajut havaamingnit nalunaitkutaq. Una Havaakhanut Iniqhimajangit Ilitaridjutingit Titiqqat CAR atuqtauniaqtut nalunairiangani Inuit havaakhanut hivunikhautikhangit, havaakhanut pivallianikhanut upalungaijautingit, unalu pijumajainnit ilihautikhangit unalu qaujimajakhat.

Huli qaujiharniaqtavut nalunaijainingit aulattittinirnut hulijakhait munarijaangani Inuit ilihaqtut unalu havaamingnut pivallianikhanut titiqqangit ihuaqhijakhainit tikinnahuarlugit upalungaijautingit. [Aullaganginaktukhanik]

Hivunikhaq 4: Pimmariktumik pilugit Havakvik

Ikajuqhimajavullu inuuttiarnaqtumik inuuqatigiittiarnirmik havaaq ikajuutikhangillu avatikhanut

Nunavut nauhimajuq hivunikhalingnit haffumani inungnut kavamangit iliktiqhimajaujuq ukunanngat unalu nanminirijaat Nunavunmiut, timigutauvluni nakuuqpiaqtumik Inuit unalu ublumimut ihumagijaujut tautukhimajangit kavamanit. Inuk atauhiup ukiunganit kinguani nunallaaq nauhimavluni, Nunavuti'p inungnut ikajuutikhangit hivitujumik unalu angiklijuummiqhuni timinganit, ukuninngat Nunavunmiut havaqatigihimajaat havaqatigiiktut uvanngat amihut ilagijaujut Kanatami unalu uvanngalu aallat hilarjuangit. Atanngujait ikpigijakhaat pitquhirnut unalu akuniujunut aadjigiinngittunut pitquhingit, aallatqiit ilauhimajut unalu aallat akiharnaqtut ilagijaujut havaktit inuuhirnigut, havaaq naammagijaanit unalu tigumiaqtangit.

Aallatqiingujut-uqauhiit havaaq avatingit ilagijauvaktut aallatqiinit akihautingillu, Nunavut ilitarihimajaat pingahut ilitarijaujut uqauhiit: Inuit uqauhiq uuminngaluuniit Inuktut (Inuktitut unalu Inuinnaqtun), Qablunaatitut unalu Uiviititut. Nunavut Kavamangit ikajuqhimajut ikajuutikhainit Nunavunmiunut tamaat ilitarijaujunut uqauhingit. Tunihimajavut uqauhiq ilihautikhainit havaktunut Inuktitut, Inuinnaqtun, Qablunaatut, unalu Uiviititut akhuurahuaqhugit pivallianikhanut unalu ilitarahuaqhugit havaktit ajuinningit uvani Inuit uqauhirnut.

Una havaktittijut, Nunavut Kavamangit ihumaaluktut qanuq ilagijauniaqhugit, aanniaqtailinirnut unalu inuuttiarnaqtumik havaaq unalu ikajuutikhait avatikhaanut tamainnut havaktit. Havaktit ilagijauniq nalunaijainingit ilaliutaujuq pinnarikpiaqtumik kangiqhidjutingit iluani tautukhimajangit pijumajangillu havaktit unalu atanngujait. Qanganngugtumi, nalunaitkutaq ilitturnaqtuq uvanngat havainnaqtut nalunaitkutait ilaliutauniaqtuq uvaptingnut nalaumattiaqtumik nalunaijainingit pivikhangit ikajuqhugit havaktit inuuttiarnaqtumik aulapkaivlugillu inuuttiarnaqtumik havaaq avatikhait tamainnut inungnut ikajuutikhangit.

Piliriakhainit Uvanngat 2014 mit

Iviqtippalliajut: Iluani Piliriakhaq Inikhaliuqhimajunut turaaqhimajut havaarijaujukhanut ikajuutikhainit iluaniittumik Inuit qaujimajangit unalu pitquhingit ukpiruhuutait iluani Nunavut Kavamat atuagait, piliriakhat, ikajuutikhait, unalu havagviit. Turaaqhimajaujuq ukunanngat Pitquhiliqijikkut uvani 2018. Una havaarijakhaat tunngaviliuqhutik nauhimajuq ukunanngat Nakataq 23 unalu 32 haffumani Nunavut Angirutaat, una *Ilitarijaujuq Uqauhingit Maligaq* unalu *Inuit Uqauhingit Hapummivikhaq Maligaq.* Akunniujuq ukunanngat hivunikhautikhangit haffumani inungnut kavamangit unalu Inuit pitquhingit ukpiruhuutait, *Iviqtippalliajut* maligautaulluarutit inikhautikhat unalu nalunaiqtauhimajuw iluani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023.

Una *Inungnut Pijunnautingit Maligaq* ihuaqhijauhimajuq uvani 2016-2017 ilagijaami angutaugumi arnaugumiluuniit takunnaqtuq unalu inuuhingit nutqaqtitaujuq tunngavianit inuglugijaujunut Nunavunmi. Una Nunavut Kavamangit qimilruqhimajangit

nutaannguqtiqtauvluni hamna nanguttitaunahuaqtakhaunngittuq havagvik atuagaq unalu auldjutaujut kiugiami maligautingit aallannguqtiqtauhimajut, tautukhimagiangani nakuuqpiaqtumik malikhimajangit ilaliutilugillu Inuit pitquhingit ukpiruhuutait. Inuuttiarnaqtumik havagvik ilihautijut katimajunit hivunirijaujut atanngujarnuq havaktiillu.

Nunavut Kavamangit aulapkaihimajut hivulliqpaangit havaktitaujut akiliqhimaittumik havaktit ilagijaujut nalunaijainingit uvani 2006 mi unalu tuglirijaat uvani 2017 mi. Uvani 2017, havaaqainnaqtut, havaaqallaktunut unalu havallakhimajut havaktit arvinilik tatqiqhiutigut havakhimagaluaqhutik ilauqatauhimajut kiugiangani 55 nit kiuvikhangit qanuq ikpigijaanit havagvingnit. Amihut haffumani kiuviniit kiujauvagaat kavamarjuanut, nunatuqarnut unalu nunallaanmi inungnut ikajuutaujut ilagijaujut nalunaijainingit tamainnut Kanatami. Una ilagijaujut ilainnaa atanngujait unalu atanngujangit kamagijaujut qaujihaqhimajangit aulattittinirnut qaujimajangit unalu tautukhimajangillu.

Nunavut Kavamangit havaktit ilauqatauhimavlutik ilaugiami uvani 2016 Nunavut Kavamangit Havaktunut Nalunaijaijut (NGES) aulapkaihimajut ukunanngat Nunavut Inuit Havaktunut Ihivriurningit (NILFA) havaqatigiiktut ilagiit kangiqhidjutingit qaujimajangit unalu ihumagijainnit nunallaanmi unalu kavamarjuangit kavamangit havaktit Nunavut iluani.

Una *Inungnut Ikajuutikhangit Maligaq* (PSA) ikajuqpiaqtut Nunavut Kavamangit havaktunut hivumuurlugillu ukpiruhukkumik ihuinaaqtaugumik, uuminngaluuniit ihuinaaqqajarumik havagvingmi. Unnirluutaugumik ihuinaaqhimajut nalauhimaitkumi turaarviujuq ukunanngat Nunavut Kavamangita'p iluaniittut tauktukhimajangit piliriakhaq, unalu Malittiaqtut Piliriji tunijaugumi ihivriuqtaugumilu ihuinaarniraqtauhimajut haffumani ihuinaarutaanit, unalu hulijaujukhaujut. Una havagvik haffumani Malittiaqtut Piliriji nauhimajuq uvani Qitiqqautijuq 1, 2015 mi Ilainnaa 6 haffumani *Inungnut Ikajuutikhangit Maligaq* nalunaiqtauhimavluni.

Hivumuuliqtugut…

Uvagut akuniuliqhugit hivunikhautikhangit haffumani inungnut kavamangit unalu Inuit pitquhingit ukpiruhuutait
Iviqtippalliajut: Iluani Piliriakhaq Inikhaliuqhimajunut turaaqtauhimajut havaarijaujukhanut hakugikhipkainahuarlugit atuqtangit haffumani Inuit pitquhingit ukpiruhuutait iluani Nunavut Kavamangit havagviit, uvani atuagaq unalu piliriakhaq pivallianikhanut, unalu turaaqhimajangit ikajuutikhaint Nunavunmiunut.

Hivuniqhuutigijavut Inuit Uqauhingit Ikajuutikhait Atuagaq
Una nutaaq atuagaq hivuniqhuutauvluni uvani 2017 ilitarijauvluni aittuqtaulutik Nunavut Kavamangit havaktunut angiklijuummiriangani ajurnairutingit uvani Inuit uqauhingit.

Aulapkaihimajavut havaktit nalunaijaijut kangiqhigiami tautukhimajangit unalu qaujimajangillu
Tautukhimajangit uvanngat Nunavut Kavamangit havaktunut ilagijauniq nalunaijaijut unalu Nunavut Kavamangit Havaktit Nalunaijaijut ilagiajuvlutik iluani Hivulliujuq Inuit Havaktittinirnut Upalungaijaut uvunga 2023 mut ihumagijauvluni ihuarijamingnit havaktuliqijit aulattittijut atuagait unalu piliriakhat.

Pilimmakhaijugut Malittiaqtut Piliriji hulijakhaat
Malittiaqtut Piliriji nauhimajuq uvani 2015 mi ikajuriangani hiaminnaittumik ukpiruhuutait havaktunut Nunavut inungnut ikajuutikhait iluani ilitturiangani ihuinaaqhimajut ihumagijaujut ilaliutauvlutik ilitturnaqtumik – unalu tamainnut Nunavunmiunut – ilittuqhimajangit qimilruqtauniaqtut turaaqhimalutiglu qilamik, nakuujumik ihuaqtumiglu.

Hivulliqtiunirnut 2019-2023

Iviqtippalliajut tukhiutijut Nunavut Kavamat havagviit tunnganaqtumik avatikhait tamaat havaktunut naalaktauhimajut, kangiqhijauhimajut ilitarijauhimajullu humiliqaak Inuit pitquhingit ukpiruhuutait atuqtauhimajut ubluq tamaat.

Qangaraalungmi akunngani haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq 2019-2023, uvagut munarijaujugut niriugijaujut hulijakhaat uvagut ikajuqhimajugut pinahuaqhugillu aanniaqtailinirnut unalu inuuttiarnaqtumik havagvik tamainnut inungnut ikajuqtunut havaktit imaatut:

- Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik;
- Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut;
- Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu; unalu
- Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu.

Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik

Angiklinahuarlugit tautungnaqtut haffumani Nunavut Kavamangit inuuttiarnaqtumik havagviujut
Una “havaktittijut inmikkut” inuuttiarnaqtumik ilitturnaqtut tunnganaqhutik inuuttiarnaqhutik havagvikhainit.

Pivallianiaqtugut munarilugillu ihahimainnarlugit upalungaijautit angiklijuummiriangani takunnaqtumik haffumani Nunavut Kavamangit inuuttiarnaqtuq havagvik, ihumavlugillu tautukhugit Inuit tukhiqtut. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut

Pivalliahimmaarlugit ajurnaittumik Inuktut havakhimajaat uqauhingit haffumani Nunavut Kavamangit
Una *Ilitarijaujuq Uqauhingit Maligaq* (OLA) ilitarijaujuq hamna Inuit uqauhingit ilitarijaujut uqauhiq Nunavunmi unalu uqariiqhimajaujut kinaliqaak atulaaqtangit, uuminngaluuniit tunijaulaaqtangit ikajuutikhait uvanngat, niaquanit uuminngaluuniit tuglirijaanit havagviit haffumani aallatqiit Nunavut Kavamangit havagvik uuminngaluuniit inungnut timiujuq uuminngaluuniit aahiit Nunavut Kavamangit havagviit. *Uqausivut 2.0*, una Nunavut Kavamangita’p upalungaijautaat pilimmakhariangani haffumani *Ilitarijaujuq Uqauhingit Maligaq* unalu *Inuit Uqauhingit Hapummivikhaq Maligaq,* tukhiutijangit atuqtakhainit puqtuhinahuarlugillu

Inuktut havaarijamingnit uqauhingit kavmaita, ihumagivlugillu tahiurahuarlugit pijunnautingit haffumani Nunavuti’p aallat ilitarijaujut uqauhingit.

Turaaqhimajaujut Pitquhiliqijikkut, una Nunavut Kavamangit ikajuqpaktut Inuktut uqauhingit ilihautikhainit piliriakhat tunngaviuvluni-uuktuutigijangit uvunga ajuittunut-uuktuutingit uqaqtiujunut unalu ilittuqhimajaujut ihuaqtumik ihivriuqhugit uqauhikkut ajuinningit Inuktut. Ikajuqpaktugut ilihautikhainit Qablunaatitut unalu Uiviititut uqauhingit. Uqauhiq ilihaqtunt ilagijaujut ilittuqtauhimajut tamainnut Nunavunmi inuk tautugumiuk uuminngalu qunnialiuqhimajut katimavlutik. [Aullaganginaktukhanik]

Ilagijaujut pilimmakharnirnut haffumani *Uqausivut* 2.0, una Pitquhiliqijikkut aulapkaijukhat tutqittiarnaqtumik atuagaq niriugijaujamingnit haffumani havaktit uqauhingit ilihautikhait unalu pivallialutik ilihaqtunut upalungaijautikhangit haffumani Nunavut havaktunut tukihinnaqtumik uuktuutigijangit ajurnairutingit. [2021-2022 unalu aullaganginaktukhanik]

Pivalliahimmaarlutik pitquhirnut ajuinningit havaktiinut
Ilagiiktut haffumani Nunavut Kavamangit havaktit ilitaridjutiqaqhutik ilitturvikhangit haffumani Nunaqaqaaqhimajunut Pitquhirnut Ajuinningit ilihaqhutik katimajut. Una atauhiq-uvunga malruk-ublungani piliriakhaq, turaarviuhimajuq ukunanngat Pimmarikharnikkut Inuuhittiarutikhainik Titiraqtiat haffumani Munaqhiliqiyitkut, qimilruqtangit pitquhirnut Nunavunmi unalu Kanata’p ilaqatigiikhimajut Nunaqaqaaqhimajut inungnut. Ilagijauvaktut uvuuna ukpiruhuutikhanut uvunga pitquhirnut ajurnairutingit kigliliuqhimajuq qaujimajainnit, ajuinningit, ukpiruhuutait, unalu hulijakhangit pivalliagiami nanminirijainnit-qaujimajaat ihuaqpiaqtumik ilagiiqatigiigiangani ukunanngat Nunaqaqaaqhimajunut inuit unalu nunaliit. [Aullaganginaktukhanik]

Pitquhirnut Ilagiinnaqhugit uuminngaluuniit Inuit Qaujimajatuqangit (IQ) Ublukhautit hailijakhaujut havaktit pivalliagiangani ilittuqtakhait haffumani Inuit pitquhingit unalu Inuit uqauhingit kangiqhittiariami ihariahuktangit unalu hivunikhautikhangit Inuit Nunavut iluani. [Aullaganginaktukhanik]

Pitquhirnut Ilihautikhait katimajut kivgaqtaujut ukunanngat Nunavut Kavamangit havaktit tamainnut Nunavunmi. Hivunikhait ilagijaujut pitquhituqangit Nunavut unalu Inuit pitquhingit ukpiruhuutait. Una Inuit pitquhilik hulijakhaq ilagijaujut tamaita ilihautikhainit. [Aullaganginaktukhanik]

Hakugikhinahuarlugit ajurnairutingit inuuttiarnaqtumik unalu ajuirnaqtumik havagvik
Uvani inuuttiarnaqtumik havadjariktumiglu havaanut avatikhangit ikajuqtauhimajut ukunanngat atanngujait unalu havaktit ajurnairutilit, pitquhingit, ilitquhidjariktumik, unalu inmikkut-ilihimajainnit havadjarikhigiami atauttimut avvautijaat hulijakhainit.

Una Nunavut Kavamangit Hivuliqtikhanut Akihautikhait Ukpiruhuutingit ilagijaujut tukiliutingit haffumani ilitquhingit niriugijaujut tamainnut Nunavut Kavamangit havaktit, uuminngalu ilitquhingit niriugijaujut haffumani Nunavut Kavamangit hivuliqtit. Inuknik Nuatqatigiiknikkut Ukpiriyain ilaliutauyut naunaitkutimut pitquhinginnik. Una akihautikhangit upkiruhuutiait ilaliutauhimajut tunngavikhangit haffumani Hivuliqtikhanut piliriakhat: Pivallialiqtut Hivuliqtit, Atanngujarnut Munarijangit ulau Angajukhiujut Atanngutait. [Aullaganginaktukhanik]

Turaarvigihimmaarninaqtavut inuuqattiarnaqtumik havagvik piliriakhat havaktinut unalu atanngujait, puqtuhinahuarlugit pidjarikhigiami piliriakhat nautkaqhimajuq iluani Inuit Qaujimajatuqangit unalu Inuit pitquhingit ukpiruhuutait. [Aullaganginaktukhanik]

Pivallianiaqtavut turaarvigilugulu nutaamik atanngujaujut ilihautikhait piliriakhaq, ilitturviujuq iluani avatikhait, pivalliagiami qaujimajait ajurnairutingillu munarijaangani inungnut ahiqanngittumut hivunikhait haffumani Nunavut Kavamangit havaktuliqinirnit angirutingit unalu havaktinut piliriakhat. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu

Nuktiqhimalugit Inuit Uqauhingit Ikajuutikhait Atuagaq
Uvuuna *Inuit Uqauhingit Hapummivikhaq Maligaq* (ILPA) Nunavut Kavamangit hivumuurutigijangit makimakpainahuarlugit aturaaqhimalugillu uqqariktunut Inuit uqauhingit nunallaanmi iluani. Inuit Uqauhingit Ikajuutikhait Atuagaq akhuuqhimajangit havaktit hakugitquijangit uqauhingit ajurnairutingit uqariami, naalagiami, taiguariami, unalu titirariami Inuit uqauhingit ikajurahuaqhugit imaatut ajuinningit mikhaagut.

Ihuaqhinahuaqtavut nutaannguqtiqattarlugillu 2017 mi atuagaq kigliutilik qaujimajaqqut pilimmakhainirnut aippaanganianit. [2019-2020]

Turaaqhimalugit ilihautikhainit haffumani ihumamikkut aanniaqtailinirnut havagvingmi
Ihumaaluutingit haffumani ihumamikkut aanniaqtailinirnut ihuiluutauvaktut havaktinut inuuhirnigut, havagiaqhimaittut, aulattittiningit, havaamingnut ilittirningit, unalu munaqhaivagaat. Tahapkuat akihautingit ikajuutauniaqhuni ajurnaqtumik havaqatigiiktunut ilitturjuarvikhainit atanngujaurjuarnut ilagiiktunut.

Pivallianiaqhimajavut turaarvigilugillu ajurnaitpiaqtumik ilihautikhainit piliriakhat haffumani Havaktuliqinirnut ajuiqhaijunut, atanngujait unalu tukimuaqtittijit qaujimapkailugillu qanuq ikajuqhimagiangani ihumamikkut aanniaqtailinirnut unalu turaarvigilugillu ihumamikkut aanniaqtailinirnut ihumaaluutingit iluani havagvingmi. [2019-2020 unalu aullaganginaktukhanik]

Hakugikhinahuarlugit havaktunut inuuttiarniaqtumik piliriakhaq
Nunavut Kavamangit hivumuurutigijangit pidjarikhinahuarlugit havagvikput tunnganaqhutik, aanniaqtailinnaqhuni unalu inuuqattiarnaqtut avatingit tamainnut havaktinut.

Aulapkainiaqtavut nutaangujut Havaktit Inuuttiarnaqtumik Avvautingit iluani Havaktuliqiyikkut;havaqatigilugit ajuittunut unalu ikajuinnaqtut pivalliagiami aturaarvikhangit havaktinut inuuhirnaqtut pigiaqtitaunahuarniq turaarvigijaat ajurnaqpaktut hivitujuraaluit angiklivalliajuniglu havagik; upalungaiqhimalugillu pingahut-ukiunganit aulattittijangit upalungaijautingit aulapkaigiangani pigiaqtitaunahuarnirnut havaktit inuuttiarnaqtumik apqutikhait tamainnut inungnut ikajuutikhainit. [2020-2021 unalu aullaganginaktukhanik]

Ihuaqhilugit utiqhimajut havaamingnut piliriakhaq
Una Nunavut Kavamat havaaqaqtuq ikajuinnaqtakhaat havaktit imaatut, aanniarutiqarumik, aannirumik uuminngaluuniit qanurilingagumik, havalimairumigluuniit. Una Nunavut Kavamat aplurvigivagaat ajurnaittumik hivuuranaittumik qilanaarnaittumik utiqtiqhimajut havaamingnut ikajuinnaqhugit ajurnaittumik itiqtirvikhait maliktangit.

Ihuaqhinahuaqtavut piliriakhaq qaliriiqhimagiami maligautingit, nakuujumik malittiaqtangit, Inuit ilitquhingit, niuviqtittijut piliriagutingit, unalu Nunavut kiuvikhangit. [2020-2021]

Pivallialugit havaktit unalu ilagiiktunut ikajuutikhangit piliriakhaq
Una Havaktit unalu Ilagiiktunut Ikajuutikhangit Piliriakhaq ikajurnaqtut Nunavut Kavamat havaktit ilagiiktunullu munarinahuarlugit unalu/ihuaqhainahuarlugilluuniit inuuhirningit. Ilaliutijangit naittumik – hivituunngittumik, ahinut uqaqhimaittut, ajuinningit mamihautikhainit nanminirijakhaat unalu havagvikhaat ihumaaluutingit. Una ikajuutikhait angmaumajut akiqanngittumik, 24 ikaarningit ubluq tamaat, arvinilik aippaa ublukhautaanit. Ikajuutikhait kivgautijangit Inuktitut, Inuinnaqtun uqaqtiulingnit, Qablunaatut unalu Uiviititut.

Ihuaqhinahuaqtavut unalu akhuurvigilugulu piliriakhaq tautugiami maliglugillu Inuit ilitquhingit unalu Nunavutiup havagviata nanminia. [2020-2021]

Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu

Pivallianiq unalu pilimmakharniq nalunaijaigiami aanniaqtailinirnut unalu hivuuranaittumik hulijakhait
Nunavut Kavamangit munarivagaat titiraqhimajut titiqqangit tamainnut aanniarnaittumik unalu hivuuranaittumik pivikhangit.

Pivallianiaqtugut pilimmakharlutalu qaritaujakkut nalunaijaigiami aanniarnaittumik hivuuranaittumiglu pivikhangit. Una qaujihainnaqhuni ingilrajunit unalu ikajuriami ihuaqhinahuarlugit havaktit inuuhiangit unalu havagvingit avatingit. [2020-2021]

Pivallialuni unalu pilimmakharlutik havaktunut ilagijaujut nalunaijaivikhat
Nunavut Kavamangit munariniaqtaat havaktaulutik titiqqangit havaktunut ilagijaujut hulidjuhiit. Nalunaijainingit uvanngat havaktit ilagijaujut nalunaijainingit unalu anivikhaq uqaqtakhainit titiraqhimaniaqtut titqqanmit.

Pivallianiarmijavut pilimmakharlugillu aadjiliugait qaritaujakkut naunairiami havaktit ilagijaujut unalu nalunaijainingit uvanngat anivingnit unalu ilagijaujut nalaijainingit. Una qaujihainnaqhuni ingilrajunit unalu ikajuriami ihuaqhinahuarlugit havaktit inuuhiangit unalu havagvingit avatingit. [2021-2022]

Nalunaiqtaarmilugit havaktit ilagijauniq nalunaijainiq
Havaktit ilagijarniq unalu anivingit nalunaijaijut ilaliutijangit aturnaqpiaqtumik kangiqhidjutingit munarijaangani hivunikhanut upalungaijautingit ikajurnaqturlu ihuaqhigiangani havaanut avatingit, angiklijuummirlugillu havaktit ilagijaujut, amigairnahuarlugit ikajuutikhait Nunavunmiunut.

Pivallianiarmijaqqut pingahuat havaktit ilagijarniq nalunaijainiq unalu tukhiutilugu nanihimajaqqut unalu kangiqhihimajavut. [2021-2022]

Naittumik hivunikhangit, hivulliutigiyakhat unalu piyakhat

	HIVUNIKHANGIT	
	Inuknik havaktittiliriniq	**Ayuittunik Inuknik**
HIVULLIQTIUNIRNUT UNALU HULIJAKHAT	**Huli angiklihimmaaqtavut akhuurahuaqhutalu Inuit havaktittinirnut iluani inungnut ikajuutikhainit**	**Pipkaidjutiliqtavut, piliuqtuq unalu pihimagiami ayuittunik inuknik**
Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik	• Havakttittijinut pigiarlutit pukukhimajarnit haffumani Nunavut Inuit • Ikajuqhimmaarlugit Inuit havaktinut havaamingnut malittiaqhimajangit • Nauhimajuq hamnaujuq Inuit Havaaqaqtinnatik Aulattittijut Katimajiralaaq • Ikajuqhimalutik ilihautikhait havakhutik ilihaqtut upalungaiqhimagiami Inuit tiliuqtauhimajut-ilagijait havaakhait	• Puqtuhinahuarlugit ilitturvikhangit haffumani Nunavut Kavamangit pijumalluaqtangit havagvikhangit • Qimilruqttangit unalu nutaannguqtiqhimajangit havaktit piliriakhait unalu maligait havallakhimajunut havaktit • Nuktiqhimajut unalu ihuaqhihimajut havaktunut iglukhautaa atuagaq, hulidjutikhangit unalu piliriakhat • Qimilrurlugit unalu qaujihailugillu ihumagikhainit turaarvigiami aturaaqtakhainit havaktikhailliuqtunut
Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut	• Ihuarijamingnit atuqtakhainit haffumani manngit Inuit iliharniq unalu havakhutik ilihautikhait • Huli kivgautihimmaarlugit ilihariaqtuqhimajut havaguillaktut piliriakhaq Inuinnainut • Tunihimmaarlugit havaakhanut pivallianikhaq piliriakhait Inuinnainut • Tunihimmaarlugit havagvit piliriakhait Inuit taaktiujumajut ajuiqhaijunullu • Qimilruqtakhangit ihumagijaujut tuluqtautigijangit uvunga Inuit havaktittinirnut • Upalungaiqhimalugit makittinahuarlugit aallatqiingujut-ukiungani Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit qulaanit 2023 mut	• Ikajuinnaqhimalugit angiklijuummirlugillu havakhutik ilihaqtut unalu pivallianikhanut hailijakhainit • Inikhaliuqhimmaarlugit ajuittumik havaktunut iliharutikhangit • Turaarvigiinnarlugit hamna Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq Piliriakhaq • Turaaqhimmaarlutik unalu ihuaqhihimmaarlugillu Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq

	HIVUNIKHANGIT	
	Inuknik havaktittiliriniq	**Ayuittunik Inuknik**
HIVULLIQTIUNIRNUT UNALU HULIJAKHAT	**Huli angiklihimmaaqtavut akhuurahuaqhutalu Inuit havaktittinirnut iluani inungnut ikajuutikhainit**	**Pipkaidjutiliqtavut, piliuqtuq unalu pihimagiami ayuittunik inuknik**
Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu	• Qimilruqtangit ihuaqhimajangillu HR atuagait unalu piliriakhait ikajuriangani Inuit havaktittijunut	• Ihuaqhilaugit nakuuqpiaqtumik unalu nalaumattiatumik havaktikhiuqtut unalu havaktunut ikajuutikhainit
Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	• Munarinahuarlugit pilimmakhailugillu aippaagunnguraangat unalu aallatqiingujut-ukiungani Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit • Parnautigilugit havaakhaliurnirnut nalunaijainingit ilitturiami Inuit Havaktittinirnut upalungaijautingit unalu piliriakhainit	• Huli tukhiutigiinnarlugit havaakhaliurnirnut unalu havagviit nalunaijainingit iluani havagvik upalungaijautingit • Aulapkailugit Havakhutik Ilihaqtunut unalu Pivallianikhanut Katimajiralaaq

	HIVUNIKHANGIT	
	Havattiayuktunik Hivuliqtit	**Pimmariktumik pilugit Havakvik**
HIVULLIQTIUNIRNUT UNALU HULIJAKHAT	**Angikliyuumiliqtavut havaktuqniqtumik unalu nakuuyunik hivuliqtiit**	**Ikajuqhimajavullu inuuttiarnaqtumik inuuqatigiittiarnirmik havaaq ikajuutikhangillu avatikhanut**
Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik	• Huli tunihimainnarlutik ihuaqhimalugillu hamna Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut piliriakhaq	• Angiklinahuarlugit tautungnaqtut haffumani Nunavut Kavamangit inuuttiarnaqtumik havagviujut
Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut	• Tunihimainnarlugit una Hivuliqtikhanut piliriakhaq • Aulapkailugit tukimuaqtit havaakhanut pivallianikhanut piliriakhaq Inuinnainut • Munarilugit ajuittunut aulattittinirnut ikajuriami havaakhanut pivallianikhanut	• Pivalliahimmaarlugit ajurnaittumik Inuktut havakhimajaat uqauhingit haffumani Nunavut Kavamangit • Pivalliahimmaarlutik pitquhirnut ajuinningit havaktiinut • Hakugikhinahuarlugit ajurnairutingit inuuttiarnaqtumik unalu ajuirnaqtumik havagvik
Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu	• Qimilruqtangit havaktunut tukhiutigijangit piliriakhaq haffumani angajukhiujut aulattittinirnut havaakhat	• Nuktiqhimalugit Inuit Uqauhingit Ikajuutikhait Atuagaq • Turaaqhimalugit ilihautikhainit haffumani ihumamikkut aanniaqtailinirnut havagvingmi • Hakugikhinahuarlugit havaktunut inuuttiarniaqtumik piliriakhaq • Ihuaqhilugit utiqhimajut havaamingnut piliriakhaq • Pivallialugit havaktit unalu ilagiiktunut ikajuutikhangit piliriakhaq
Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	• Munarilugit havaakhanut pivallianikhanut titiqqangit haffumani Inuit aulattittinirnut havaakhalgit	• Pivallianiq unalu pilimmakharniq nalunaijaigiami aanniaqtailinirnut unalu hivuuranaittumik hulijakhait • Pivallialuni unalu pilimmakharlutik havaktunut ilagijaujut nalunaijaivikhat • Nalunaiqtaarmilugit havaktit ilagijauniq nalunaijainiq

Nainaaqhimajut Hulijakhaq Upalungaijaut 2019 uvunga 2023 mut

Naittuq

Una nainaaqhimajuq hulijakhaq upalungaijautingit aulapkaqhimajuq ukunanngat hitamaujut hivunikhautikhangit. Takunnaqhuni hulijakhait munarijaujukhat aippaagunnguraangat uvani hivunikhautikhangit ininkhait. Amihut hulijakhait aturaaqtakhait uvanngat kinguani ukiunganit uuminngaluuniit ukiungat aturaaqhimajait uvanngat ukiungat aullaqtirutaanit; tahapkuat aturaaqtakhait nalunaittuq uvani hungajaaqtumi nalunaitkutaani.

Hivunikhaq 1: Inuknik havaktittiliriniq

HIVULLIQTIUNIRNUT	HULIJAKHAIT 2019 UVUNGA 2023 MUT			
	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik	Havakttittijinut pigiarlutit pukukhimajarnit haffumani Nunavut Inuit Ikajuqhimmaarlugit Inuit havaktinut havaamingnut malittiaqhimajangit		Nauhimajuq hamnaujuq Inuit Havaaqaqtinnatik Aulattittijut Katimajiralaaq Ikajuqhimalutik ilihautikhait havakhutik ilihaqtut upalungaiqhimagiami Inuit tiliuqtauhimajut-ilagijait havaakhait	
Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut	Ihuarijamingnit atuqtakhainit haffumani manngit Inuit iliharniq unalu havakhutik ilihautikhait Huli kivgautihimmaarlugit ilihariaqtuqhimajut havaguillaktut piliriakhaq Inuinnainut Tunihimmaarlugit havaakhanut pivallianikhaq piliriakhait Inuinnainut			

HIVULLIQTIUNIRNUT	HULIJAKHAIT 2019 UVUNGA 2023 MUT			
	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
	Tunihimmaarlugit havagvit piliriakhait Inuit taaktiujumajut ajuiqhaijunullu	→	→	→
Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu	Qimilruqtangit ihuaqhimajangillu HR atuagait unalu piliriakhait ikajuriangani Inuit havaktittijunut	→	→	→
Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	Munarinahuarlugit pilimmakhailugillu aippaagunnguraangat unalu aallatqiingujut-ukiungani Inuit havaktittinirnut upalungaijautingit	→	→	→
	Parnautigilugit havaakhaliurnirnut nalunaijainingit ilitturiami Inuit Havaktittinirnut upalungaijautingit unalu piliriakhainit	→	→	→
			Qimilruqtakhangit ihumagijaujut tuluqtautigijangit uvunga Inuit havaktittinirnut	Upalungaiqhimalugit makimanahuarlugit aallatqiingujut-ukiunganit Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit qulaangit 2023 mut

Hivunikhaq 2: Ayuittunik Inuknik

HIVULLIQTIUNIRNUT	HULIJAKHAIT 2019 UVUNGA 2023 MUT			
	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik	Puqtuhinahuarlugit ilitturvikhangit haffumani Nunavut Kavamangit pijumalluaqtangit havagvikhangit Qimilruqttangit unalu nutaannguqtiqhimajangit havaktit piliriakhait unalu maligait havallakhimajunut havaktit Nuktiqhimajut unalu ihuaqhihimajut havaktunut iglukhautaa atuagaq, hulidjutikhangit unalu piliriakhat	Qimilrurlugit unalu qaujihailugillu ihumagikhainit turaarvigiami aturaaqtakhainit havaktikhailliuqtunut		
Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut	Ikajuinnaqhimalugit angiklijuummirlugillu havakhutik ilihaqtut unalu pivallianikhanut hailijakhainit Inikhaliuqhimmaarlugit ajuittumik havaktunut iliharutikhangit Turaarvigiinnarlugit hamna Atuagaq Ajurnairutingit Pivallianikhaq Piliriakhaq Turaaqhimmaarlutik unalu ihuaqhihimmaarlugillu Ilihaqtunut Auladjutikhangit Piliriakhaq			
Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu	Ihuaqhilaugit nakuuqpiaqtumik unalu nalaumattiatumik havaktikhiuqtut unalu havaktunut ikajuutikhainit			
Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	Huli tukhiutigiinnarlugit havaakhaliurnirnut unalu havagviit nalunaijainingit iluani havagvik upalungaijautingit		Aulapkailugit Havakhutik Ilihaqtunut unalu Pivallianikhanut Katimajiralaaq	

Hivunikhaq 3: Havattiayuktunik Hivuliqtit

HIVULLIQTIUNIRNUT	HULIJAKHAIT 2019 UVUNGA 2023 MUT			
	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik	Huli tunihimainnarlutik ihuaqhimalugillu hamna Sivuliqtiksat Ajuiqhainirnut piliriakhaq	→	→	→
Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut	Tunihimainnarlugit una Hivuliqtikhanut piliriakhaq	→	→	→
		Aulapkailugit tukimuaqtit havaakhanut pivallianikhanut piliriakhaq Inuinnainut	→	→
		Munarilugit ajuittunut aulattittinirnut ikajuriami havaakhanut pivallianikhanut	→	→
Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu		Qimilruqtangit havaktunut tukhiutigijangit piliriakhaq haffumani angajukhiujut aulattittinirnut havaakhat	→	→
Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu	Munarilugit havaakhanut pivallianikhanut titiqqangit haffumani Inuit aulattittinirnut havaakhalgit	→	→	→

Hivunikhaq 4: Pimmariktumik pilugit Havakvik

HIVULLIQTIUNIRNUT	HULIJAKHAIT 2019 UVUNGA 2023 MUT			
	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Havaktukharhiuqniq ayuittunik inuknik ihariagiyaptiknik		Angiklinahuarlugit tautungnaqtut haffumani Nunavut Kavamangit inuuttiarnaqtumik havagviujut	→	→
Pipkailiqtiqlugit unalu piliuqtuq havaktunut	Pivalliahimmaarlugit ajurnaittumik Inuktut havakhimajaat uqauhingit haffumani Nunavut Kavamangit Pivalliahimmaarlutik pitquhirnut ajuinningit havaktiinut Hakugikhinahuarlugit ajurnairutingit inuuttiarnaqtumik unalu ajuirnaqtumik havagvik	→	→	→
Pidjarikhanuarlugit ihuaqhinahuarlugillu Havaktuliqinirnut piliriakhait ikajuutikhangillu	Nuktiqhimalugit Inuit Uqauhingit Ikajuutikhait Atuagaq Turaaqhimalugit ilihautikhainit haffumani ihumamikkut aanniaqtailinirnut havagvingmi	→	→	→
		Hakugikhinahuarlugit havaktunut inuuttiarniaqtumik piliriakhaq Ihuaqhilugit utiqhimajut havaamingnut piliriakhaq Pivallialugit havaktit unalu ilagiiktunut ikajuutikhangit piliriakhaq	→	→
Atuqtakhait nalunaijainiq nalunaitkutarnilu upalungaiqhutik ihumaliuqtakhangillu		Pivallianiq unalu pilimmakharniq nalunaijaigiami aanniaqtailinirnut unalu hivuuranaittumik hulijakhait	Pivallialuni unalu pilimmakharlutik havaktunut ilagijaujut nalunaijaivikhat Nalunaiqtaarmilugit havaktit ilagijauniq nalunaijainiq	

Tunihilugit Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq Inuuluni

Havaangit Atuliqtitaugiami Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq

Amihut hulijakhait iluani ᐃᖅᑲᓇᐃᔭᖅᑎᓄᑦ ᑲᔪᖕᒋᖅᓴᐃᒍᑎᒃᓴᐃᑦ ᐸᕐᓇᐅᑎᒋᔭᖕᒋᑦ Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq kiugiaqaqtaat Havaktuliqiyikkut Havagviat ihuaqhailugit atuagait, tiliuqhimalugit nutaamik piliriakhat, uuminngaluuniit pivallialugit ingilrutikhait puqtuhinahuarlugit pilimmakhainiq. Ilangit hapkuat tadja pilihaaliqtut; atlattauq ihumagiyauliqtut. Kihiani, atuagait unalu piliriakhait tadja hivunikhaliurnaittuq hivumuurumagupta inungnut ikajuqtunut. Kihimiinnaujuq ajurnaittumik atuqattaqtangit amihuujut iniglrutikhait angmaumajut uvaptingnut tikinnahuariami hivunikhautikhavut. Akhuuqtumik piyugut atuliqtitaugiami piyakhat piliurhimayuq uumani pigiaqtitaunahuarniq kavamaptikni havakviuyut, unalu havaqatigiigiami pigiami tikinnahuaqtangit.

Atan’nguyap Tuglinga munariyakha iniqtirutinganut uuma Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq iluani kavamagiyangit havakvingit unaluuniit avikturhimayumi kuapuriisingat. Tukhiutiniaqtangit kiuvikhangit uvanngat havaktuliqijit ajuittunut havakhimalutik tukimuaqtittijut angajukhiujunullu atanngujaujut apquhiutikhangit ikajurniaqtaat inikhaliuriami hivunikhautikhangit uvani pigiaqtitaunahuarniq. Hivuliqtiujut Tuglirutingit nalunaiqhimaniaqtangit ukiungagut hivulliutikhainit iluani Nanminiqutingit Upalungaijautingit unalu Inuit Havaktittinirnut Upalungaijautingit ukiungagut piliriakhangit haffumani havagvit unalu nunallaanmi timiujut pilimmakhariangani hulidjuhingit.

Tamaita munaqtiuyut pipkaidjutihimmaaqniaqtaa uqaqtangit unalu ikayuqniq havaqatigimiknut, ukunuuna aulapkaidjutinganut atan’nguyangit unalu aatlat uqaqtamiknik. Havaqatiginiaqtait Havaktuliriniqmut ayuittiaqtut aturiami pinahurutit, hanalrutikhat atuqtakhat unalu ikayuutikhat piliuqtait piinarialaqihimayuq ukunuuna una pigiaqtitaunahuarniq. Munaqtiuyut ihivriuqniaqtait tamaita havaktup hakugikninngit unalu Havaat tikiutinnahuaqtamiknik, unalu naunaipkairlugit ihuatqiamut ayuirhaqniq pittaarninginniklu piliuriami ayuitaminik ihariagiyauyuq pigiami nutaaq havaakhanut, unalu ayuiriami ayuitaminik ihariagiyauyuq piliriamikni munarittiaqhimayumik.

Tamaita havaktunut munariyauhimmaaqhimaniaqtut nanminiqmut havaamiknut pivallianiq unalu nakuuyumik pivallianinnga. Atuqniaqtut pigiaqtitaunahuarniq ilitarigiami pittaarninginniklu ayuiriami unalu pigiami ilihimayanginnik unalu tamainnik pigiami havaangit Nunavut Kavamatkunni.

Munariyavut Nakuuyumik havaaktavut

Ilitariyavut tikinnahuaqtangit piniaqtuq amigaittut ukiunik pigiami. Havagvit unalu nunallaanmi timiujut uqaqhimaniaqtangit uvunga Havaktuliqiyikkut Havagviat qaffiujut inuit ilauqatauvaktut ilihautikhainit kiuviniillu tikihimajangit pilimmakharnirnut haffumani Havaktuliriniqmut Pigiaqtitaunahuarniq.

Uqariiqhimainnarniaqtavut inungnut pilimmakhainirnut hulidjuhiit auladjutikhangillu hivunikhautingit aippaagunnguraangat uvani Inungnut Ikajuutikhainit Ukiungagut Unipkaangit uvuuna Nanminiqutingit Upalungaijautingit.